

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Робота допущена до захисту

Зав. кафедри

Зінукова Наталія Вікторівна

д. пед. н., доцент

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра на тему

«ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Здобувачка

Крутікова Аліна Юріївна

ОПП Переклад (англійська)

Спеціальність 035 Філологія

Керівник кваліфікаційної роботи:

Коробейнікова Тетяна Ігорівна,

к.пед. н., доцент

Дніпро
2022

УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри Зінукова Н.В.

д. пед. наук, доцент

« » р.

ЗАВДАННЯ

**на кваліфікаційну роботу здобувачу денної форми навчання освітнього ступеня
 «магістр» ОПШ Переклад (англійська) спеціальності 035 Філологія**

Крутікової Аліни Юрївни

Тема кваліфікаційної роботи: Формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні з використанням інформаційно-комунікаційних технологій
 Керівник кваліфікаційної роботи: Коробейнікова Тетяна Ігорівна, доцент кафедри англійської філології та перекладу, кандидат педагогічних наук

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи		Підписи
		за планом	фактично	
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	02.09.2021	02.09.2021	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	03.09.2021	03.09.2021	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	24.10.2021	24.10.2021	
4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	03.09.2021	03.09.2021	
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	28.09.2021	28.09.2021	
6	Виконання першого розділу	30.10.2021	30.10.2021	
7	Виконання другого розділу	30.11.2021	30.11.2021	
8	Виконання третього розділу	22.12.2021	22.12.2021	
9	Оформлення висновків і рекомендацій	30.12.2021	30.12.2021	
10	Оформлення роботи, одержання відзиву	08.01.2022	08.01.2022	
11	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12.2021	11.12.2021	
12	Захист кваліфікаційної роботи	14-16.2022	14-16.2022	

Дата видачі завдання «02» вересня 2021 р.

Здобувач _____

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р. Зав. кафедри

Н. В. Зінукова

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу за темою

студентки _____ курсу

спеціальності _____

(*прізвище, ім'я та по батькові*)

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. Оформлення роботи (не більше 10 балів) - _____
 (відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим університетом вимогам: кількість сторінок; оформлення титульного листа, рисунків, таблиць, діаграм, посилань, списку літератури тощо)

2. Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику
 (кожний своєчасно поданий елемент дає по 5 балів, не більше 20 балів) - _____

3. Теоретичний та аналітичний аспекти роботи (не більше 25 балів)
 з них:

- Структура та логічність побудови роботи - _____
 (відповідність змісту назви теми, наявність та зміст Вступу; виділення 3-4 глав, в кожній із яких – по 2-3 параграфи, наявність та зміст Висновків, логіка побудови роботи в цілому та в межах окремих розділів)

- Фактичний матеріал - _____
 (наявність фактичного матеріалу, в тому числі зібраного здобувачем за допомогою лінгвістичного аналізу)

- Використання лінгвістичних методів аналізу - _____

- Використання літератури - _____
 (масштаби представлення в роботі сучасних досліджень даної проблематики, критичність аналізу публікацій та підходів, представлених в літературі та інших інформаційних джерелах)

- Повнота та деталізація (ступінь повноти та деталізації при розкритті

основних аспектів теми роботи) _____

4. Практична реалізація результатів дослідження (не більше 20 балів) -

_____ (наявність та ступінь обґрунтованості рекомендацій та пропозицій, викладених в роботі та відбиваючих власний погляд студента)

5. Оцінка попереднього захисту (не більше 25 балів) _____

Додаткові думки та загальний висновок керівника _____

Загальна оцінка (не більше 100 балів) _____

Дата оформлення відгуку _____

КЕРІВНИК

кваліфікаційної роботи

(підпис)

(П.І.Б. керівника, вчений ступінь,
наукове звання)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ	
1.1.Сучасні вимоги до навчання аудіюванню майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти.....	12
1.2.Зміст навчання аудіюванню майбутніх перекладачів.....	30
1.3.Технології та засоби навчання аудіюванню майбутніх перекладачів.....	46
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННЮ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	
2.1.Етапи формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів.....	51
2.2.Система вправ для навчання англомовного аудіювання майбутніх перекладачів.....	64
2.3.Лінгводидактична модель формування англомовної компетентності в аудіюванні у майбутніх перекладачів на першому курсі бакалаврату.....	80
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННЮ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ	
3.1.Організація пробного навчання.....	87
3.2.Результати та аналіз пробного навчання.....	90
3.3.Методичні рекомендації щодо формування англомовної компетентності в аудіюванню у майбутніх перекладачів на першому курсі бакалаврату.....	93
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ	
ДЖЕРЕЛ.....	100
ДОДАТКИ.....	109

АНОТАЦІЯ

У роботі розглядається засади формування у майбутніх перекладачів англomовної компетентності в аудіюванні, а також необхідність цілеспрямованого навчання цьому виду мовленнєвої діяльності на бакалаврському рівні вищої освіти.

Перший розділ роботи присвячено дослідженню теоретичних засад формування у майбутніх перекладачів англomовної компетентності в аудіюванні на бакалаврському рівні. На основі аналізу підходів до навчання аудіювання й існуючих методик виділено основні засоби формування комунікативних навичок аудіювання, ефективний підхід до проведення заняття, а також наголошено на важливості аудіювання у взаємозв'язку видів мовленнєвої діяльності для студентів, які здобувають професію усного перекладача з метою практичного дослідження відповідності мети і змісту навчання, пошуку шляхів мотивації, оптимізації та активізації аудитивних умінь студентів, визначення рівня володіння аудитивною компетентністю студентів та перевірки готовності студентів до перекладу. Обґрунтовано спеціальні методичні принципи навчання, визначено мету і зміст, розглянуто предметний та процесуальний зміст з критеріями відбору аудіо та відео текстів, розроблено спеціальні вправ для аудіювання та укладено методичні рекомендації.

SUMMARY

Formation of English listening competence of future interpreters with the use of information and communication technologies.

The first chapter analyzes theoretical issues of the development of interpreter foreign language listening skills. Based on the analysis of approaches to teaching listening skills and methods, have been determined means of developing communicative listening skills, an effective approach to the lesson, and also importance of listening in the interrelation types of speech activities for students who acquire the profession of interpreter for the aim of practical research of conformity of the purpose and the maintenance of studying, finding ways to motivate, optimize and enhance students' auditory skills, determine the level of mastery of students' audit competence and test students' readiness for translation. Special methodical principles of teaching are substantiated, the purpose and content are determined, subject and procedural content with criteria of selection of audio and video texts are considered, special exercises for listening are developed and methodical recommendations are concluded.

Умовні скорочення

ІМ – іноземна мова

МД – мовленнєва діяльність

ІКК – іншомовна комунікативна компетентність

АККА – англomовна комунікативна компетентність в аудіюванні

КА- компетентність в аудіюванні

ВСТУП

Підготовка кваліфікованих перекладачів у розвиненому та сучасному мультикультурному світі з кожним роком все більше набирає оберти та відповідно стає все більш нагальною. У сформованих умовах в сучасний час коли навчання перекладацької професії набуває масового характеру, з'являється необхідність наукових роздумів та розробок почергових етапів ефективної структури підготовки професійних перекладачів.

Фахівець, який є посередником комунікації між народами, не є допоміжною, а є центральною та важливою фігурою міжнародного спілкування. Тому, під час формування іншомовної комунікативної компетентності та навчання майбутніх перекладачів фаху в ЗВО, кожен компонент-складова компетентностей та процес опанування ними повинні доповнювати один одного, з метою уникання дефектної міжкультурної комунікації. Оскільки аудіювання є важливим етапом діяльності перекладача та є результатом професійного вміння перекладати в повному й точному розумінні вихідне повідомлення, важливим при формуванні іншомовної професійної комунікативної компетентності фахівця є належний рівень володіння аудіюванням. незаперечним є факт, що аудіювання як складова комунікації становить 40-50% часу. Звукова інформація, яка надходить як предмет спілкування не може бути змінена слухачем, адже інформація висловлюється тільки раз. Компетентному перекладачеві необхідно концентрувати свою увагу на повідомленні, яке лунає під час розмови. Будь-яка втрата інформації може змінювати зміст повідомлення або призводить до необґрунтованої паузи.

Вивченням проблем формування іншомовної аудитивної компетентності студентів лінгвістичних спеціальностей займались О. Ю. Бочкарьова, Р. І. Вікович, І. П. Задорожна, Н. В. Кардашова, О. Є. Мартиненк, О. А. Мацнева, О. О. Сіваченко, Л. В. Шевкопляс, та інші. Питання відбору власне аудіо-, відео-текстів у методиці навчання іноземних мов для формування іншомовної комунікативної компетентності розглядається такими

вченими, як Т. О. Вдовіна, Л. Г. Кожедуб, М. Б. Нацюк, Л. П. Рудакова, О. О. Сіваченко, Л. П. Смелякова, В. В. Черниш. Однак питання щодо цілеспрямованого розроблення методики формування англомовної комунікативної компетентності в аудіюванні у майбутніх перекладачів з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій залишається актуальним, оскільки діяльність майбутніх перекладачів передбачає:

- 1) сприйняття розмовного повідомлення, яке націлене на переклад і передачу між співрозмовниками;
- 2) детальне розуміння вмісту раніше почутої інформації;
- 3) відтворення особистого висловлювання, а саме – переклад.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати та розробити методику формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні.

Завдання дослідження:

1. Визначити компетентність в аудіюванні як вид іншомовної мовленнєвої діяльності та складник іншомовної комунікативної компетентності;
2. Схарактеризувати та підкреслити сутність важливості аудіювання для майбутніх перекладачів.
3. Проаналізувати та визначити взаємозв'язок видів мовленнєвої діяльності, спираючись на «Конверт Ю.І. Шатілова».
4. Розробити лінгводидактичну модель, описати етапи формування англомовної компетентності в аудіюванні у майбутніх перекладачів через систему вправ для навчання.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є англомовна комунікативна компетентність в аудіюванні у майбутніх перекладачів.

Предмет дослідження – процес формування у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні з використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи дослідження. З метою визначення теоретичних засад формування майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні використано методи: аналіз, розробка технологій та узагальнення результатів. Для визначення ефективності застосування методики як засобу формування англомовної комунікативної компетентності в аудіюванні використано метод моделювання та пробного навчання за розробленими комплексами вправ та тестів для перевірки розуміння та контролю спеціально відібраних аудіо та відео матеріалів.

Практичне значення одержаних результатів: результати дослідження можуть бути використані у процесі викладання англійської мови як фахової дисципліни; також є можливість застосування матеріалу при розробці робочих програм, методичних рекомендацій, навчальних посібників для студентів нелінгвістичних спеціальностей.

Апробація. Зрезультатами роботи укладені тези доповіді для Міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів “Молодь України в контексті міжкультурної комунікації” на тему: «Theoretical issue of the development of interpreter foreign language listening skills»

Структура роботи. Магістерська робота складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ НА БАКАЛАВРСЬКОМУ РІВНІ

1.1 Сучасні вимоги до навчання аудіюванню майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти

В теперішніх умовах глобалізації та інтеграції країн світу вивчення іноземних мов (ІМ) набуває високого рівня значущості не тільки на суто індивідуальному, а й загальносуспільному рівні комунікації. На сьогодні актуальність теми освіченості кожного українця викликана розумінням, що громадянин повинен не лише мати добре сформовані вміння іншомовного спілкування, а й володіти міжкультурними знаннями, які допоможуть гідно представляти Батьківщину за її межами. Підхід до оволодіння лінгвістичними та екстралінгвістичними знаннями має відбуватися свідомо, вмотивовано та стратегічно відповідати певному плану.

Стратегії вивчення ІМ українськими вченими визначається та здійснюється за рівнем розвитку та певним рівнем потреб, які з'являються у сучасному суспільстві. Саме ці стратегії і є втіленням комунікативного підходу, який регламентує кінцевий результат навчання ІМ, тобто його практичну мету зорієнтовану на формування та розвиток міжкультурної комунікативної компетенції [1, с. 29-32].

У наш час володіння ІМ є необхідною умовою міжкультурної взаємодії, та засобом за допомогою якого представники різних культур можуть порозумітися, а також вільно та впевнено почувати себе в країні, мову якої вивчають. Тож ідея здатності знайти спільну мову є дуже актуальною і залежить не тільки від рівня володіння мовою, а й від того, на скільки людина розуміє іншу культуру і мовленнєву поведінку представника іншомовної культури[2, с. 114-120]. Так, якщо брати до уваги багатоплановість необхідних для міжкультурного спілкування знань, актуалізується важливість

формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) студентів філологічного профілю закладів вищої освіти. Зважаючи на значний вплив масової культури, в закордонній освіті вже давно досліджують, практикують та вдосконалюють застосування нових та сучасних інструментів викладання та вивчення ІМ, у тому числі вдосконалюють компетентність в аудіюванні.

Компетентність в аудіюванні як складова ІКК передусім характеризується як здатність сприймати на слух автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування. Виокремлюють взаємопов'язані компоненти-складники іншомовної компетентності в аудіюванні (ІКА), а саме: аудитивні навички, вміння, знання та комунікативні здібності[13, с. 280].

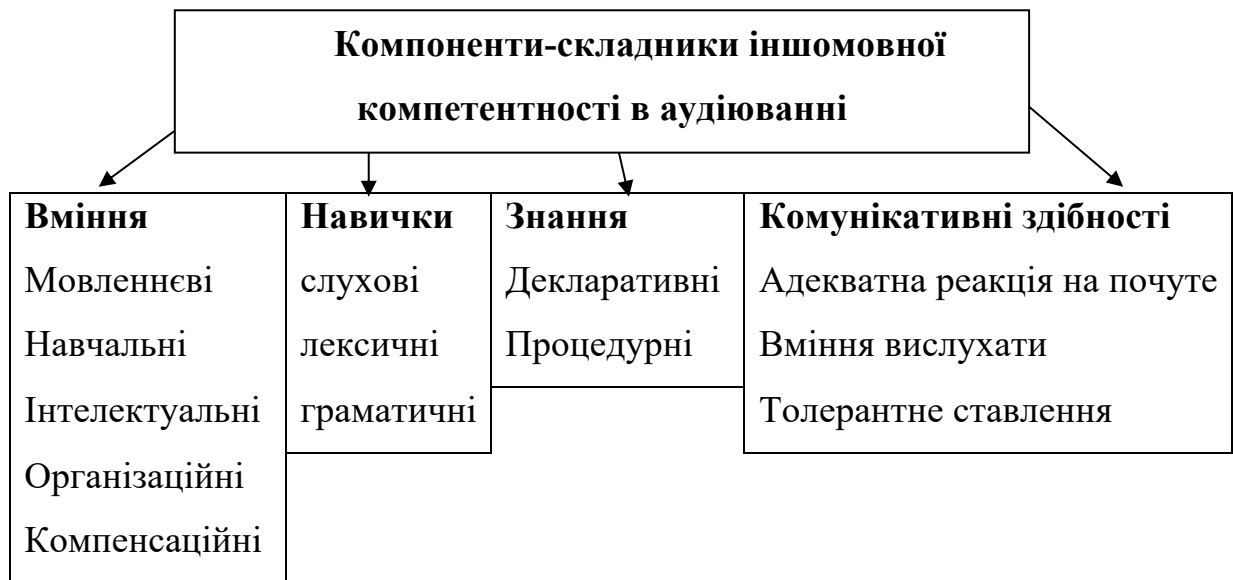

Рис.1. Компоненти-складники іншомовної компетентності в аудіюванні

На формування компетентності в аудіюванні впливає рівень інтелектуальних умінь, тобто ймовірного прогнозування, критичного оцінювання почутої інформації, поєднання в процесі слухового сприймання мнемічної та логіко-сислової діяльності, класифікації й систематизації інформації тощо. Важливу роль відіграють також навчальні вміння, зокрема використання електронних засобів навчання, та організаційні вміння. Компенсаційні вміння аудіювання, тобто використання мовної й

контекстуальної здогадок та паралінгвістичних засобів для розуміння почутого, ігнорування невідомого матеріалу, входять до складу мовленнєвих умінь аудіювання. Ефективність розвитку аудитивних умінь зумовлюється сформованістю фонетичних, лексичних та граматичних навичок .

Успішність формування компетентності в аудіюванні зумовлюється низкою факторів:

- 1) умовами сприймання аудіоповідомлення;
- 2) індивідуально-психологічними особливостями самого слухача;
- 3) мовними характеристиками аудіоповідомлення .

Успішність навичок аудіювання залежить також від індивідуальних особливостей слухача: кмітливості, вміння слухати й швидко реагувати на сигнали усної мовленнєвої комунікації, вміння переключатися між розумовими операціями, схоплювати тему повідомлення, співвідносити її з контекстом. Не менш важливу роль під час процесу формування компетентності в аудіюванні відіграє і рівень розвитку уваги, мовленнєвого слуху, аудитивної пам'яті, механізму прогнозування тощо. Успішність перебігу аудіювання залежить від наявності потреби пізнати щось нове, інтерес до теми повідомлення, усвідомлення вивчення матеріалу (спрямованості на пізнавальну діяльність і мотивацію). Досягнення гарних результатів у такому процесі, як аудіювання зумовлюється мовними особливостями, тобто наявності фонетичних, лексичних і граматичних труднощів під час аудіоповідомлення.

Опираючись на практичну мету формування компетентності в аудіюванні реалізуються деякі цілі, а саме:

1. Освітня мета (передбачає набуття різноманітних знань й отримання інформації з аудіоджерел, а також формування навчальних умінь і стратегій аудіювання);

2. Розвивальна мета (передбачає розвиток когнітивних процесів, які беруть участь в аудіюванні уваги, слухового сприймання, різних видів аудитивної пам'яті, мислення, уяви);

3. Виховна мета (виховує культуру аудіювання і емоційно-ціннісне ставлення до почутого) .

Реалізувати як найкраще формування мовленнєвих навичок за допомогою аудіювання можливо лише при комплексному виконанні розглянутих цілей, завдяки якому студенти можуть розвиватися різнобічно в особистісній та діяльнісній сферах. Формування компетентності в аудіюванні зазначає отримання учнями знань, правильне засвоєння аудитивних навичок та розвиток аудитивних умінь, а також покращення психофізіологічних механізмів аудіювання .

Аудіювання є сбалансованою складовою навчального процесу перекладачів, а також невід'ємним компонентом усного мовлення. Однак у процесі формування іншомовної компетентності студентів значна частина надається говорінню і лише незначна частина навчального часу відводиться на практику аудіювання. Аудіювання як процес формування мовленнєвих навичок є самостійним видом самої мовленнєвої діяльності, оскільки нормативне говоріння студентів безпосередньо залежить від рівня сформованості іншомовної компетентності в аудіюванні. У навчальному процесі з іноземної мови аудіювання виконує низку функцій. Передусім аудіювання виступає самостійним видом іншомовної мовленнєвої діяльності, наприклад, слухання оголошень, лекцій, доповідей, новини радіо- і телепередач, розповіді співрозмовника по телефону, виступів акторів, спікерів, різні інструкції та доручення тощо.

Зазвичай, крім сприйняття мови на слух, людина виконує й інші дії: спостерігає, каже, пише, але здебільшого, щоб адекватно функціонувати у конкретній ситуації, необхідно розуміти те, що чуєш.

Водночас аудіювання входить до складу діалогічного мовлення. У навчальному процесі з іноземної мови аудіювання є також засобом навчання, наприклад, найбільш розповсюджений приклад при поясненні викладачем нового матеріалу під час лекційного або семінарського заняття, наданні настанови до виконання вправ тощо.

Актуальність питання формування іншомовної компетентності в аудіюванні зумовлюється потребою її дослідження з урахуванням інтересів молоді у наш час. Сучасні молоді люди більшу частину свого часу проводять в інтернеті, а тому використання різних інтернет-ресурсів є доцільним для формування іншомовної комунікативної компетентності. Інтернет подкасти також можуть стати ефективним засобом формування компетентності в аудіюванні.

До прямого аудіювання відносять діалогічне спілкування в реальній ситуації, до опосередкованого – теле- й радіомовлення.

Вивчення іноземної мови передбачає максимально можливе оволодіння чотирма основними аспектами мовної діяльності, такими як аудіювання, говоріння, читання та письмо. Одним з найважливіших навичок формування іншомовної мовної компетенції є вміння одночасно сприймати та розуміти іноземну мову на слух.

Якщо звернутися до досліджень вчених і звернути увагу на цифри, можна побачити, що аудіювання займає близько 40-50% (для порівняння, говоріння 25-30%, читання 11-16%, письмо 9%) від загального обсягу спілкування[3].

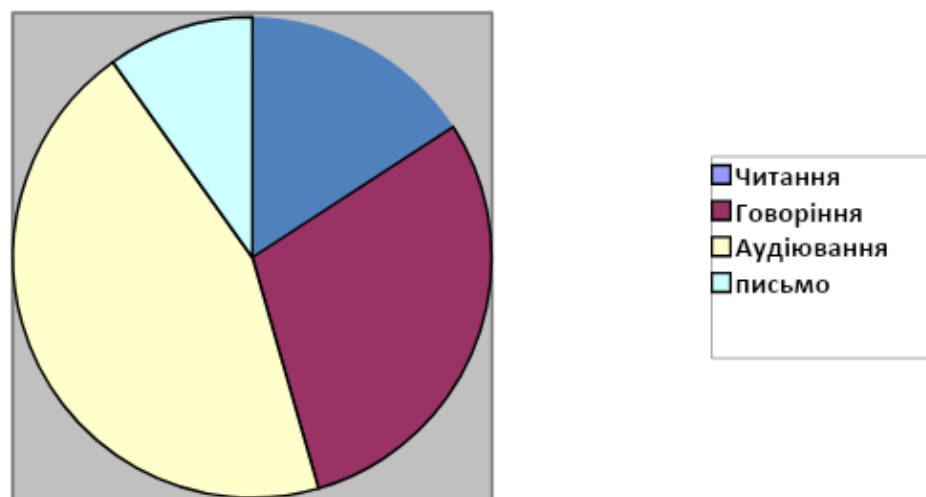

Рис.2. Співвідношення видів іншомовної мовленнєвої діяльності.

Таким чином, рівень володіння слуховими навичками визначає подальші успіхи в оволодінні іноземною мовою та повноту розуміння міжкультурного спілкування у повсякденному реальному житті.

Якщо звернутися до досліджень С.Ю. Ніколаєвої, то на сучасному етапі розвитку методичних досліджень навчання аудіювання розглядається як фундамент розуміння іноземної мови, оволодіння яким є важливим етапом вивчення іноземної мови в цілому [4, с. 7]. Таким чином, навчання аудіюванню як виду мовленнєвої діяльності може означати як мету навчання, так і діяти як спосіб оволодіння навичками паралельного мовлення.

Питання про важливість набуття навичок аудіювання актуальна для комплексного вивчення цього виду мовної діяльності.

Одна з актуальних проблем навчання мови - відсутність єдиного поняття «аудіювання». Американський психолог Д. Браун (Don Brown) першим визначив поняття «аудіювання» у методиці навчання іноземних мов. У своїй роботі дослідник зазначив, що слухання, як досить складний процес, передбачає певні рівні розпізнавання мовлення й інтерпретації символів.

Великий період часу аудіювання сприймалося як пасивний вид мовленнєвої діяльності, оскільки на початку 70-х років розглядалося як рецептивна навичка щодо іноземної мови. Тільки завдяки зусиллям американських учених Джеймса Ашера та Стівена Крашена, ідеї яких були вдосконалені лінгвістом Д. Нунаном, слухання почало сприйматися як активний вид мовної діяльності [5].

Г. Бак (Gary Buck) – американський лінгвіст, наголошує, що «слухання» – це активний процес інтерпретації звукового повідомлення, заснований на мовних та екстралінгвістичних здібностях слухача» [6, с. 7].

Вищевикладені концепції підтверджуються вченими-дидактиками М. Ростом та Дж. Е. Берном [7].

Слід зазначити, що аудіювання характеризується як зарубіжними, так і вітчизняними вченими як вид мовленнєвої діяльності, заснований на характеристиках, пов'язаних з психологічними поняттями.

З огляду психофізіології, зокрема, слухання трактується як «розумова, перцептивна, мнемічна діяльність». Розумова - пов'язана з аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстракцією, конкретизацією; перцептивний, тому що сприйняття здійснюється; мнемонічний - відбувається виділення і засвоєння інформаційних ознак мовленнєвих і мовних одиниць, які реформують образ і розпізнавання в результаті порівняння з еталоном, що зберігається в пам'яті» [8, с. 36].

Лінгвопсихолог І. А. Зимня вважає, що, виходячи з наведених рис, пасивне аудіювання призводить до випадкового, фрагментарного відображення зв'язків і відносин, представлених у голосовій передачі інформації. Такий тип аудіювання не знає думки оратора і не може привести до адекватного розуміння думки мовця [9, с. 89].

Багато вітчизняних вчених зосереджуються на розмежуванні таких термінів, як «слух» і «слух», тому що, на відміну від простого акустичного сприйняття, слух є насамперед активним процесом сприйняття та розуміння мови. Методисти, а також лінгводидакти у своїх дослідженнях враховують викладені вище концепції. Моводидакти, такі як Н. Д. Гальскова та Н. І. Гез, окреслюють поняття аудіювання «як складної рецептивної мисленнєво-пам'ятної діяльності, пов'язаної зі сприйняттям, розумінням та активним переробленням інформації в усному спілкуванні» [10, с. 213]. Тому слід зазначити, що в методиці навчання іноземної мови аудіювання трактується як розуміння почутого усного мовлення.

Низка дослідників пов'язують процес аудіювання з перекладом. Філолог І.І. Халеева вважає, що цей вид педагогічної діяльності в її гносеологічному контексті має характеризуватися наступним поняттям: слух – це розуміння текстової діяльності іноземного мовця, що сприймається на слух [11, с. 17].

На думку перекладачів К. О. Руцької та Т. С. Серова, аудіювання визначається як «вид мовленнєвої діяльності, спрямованої на сприйняття, розуміння та розуміння думок, які формуються та формулюються іншою людиною як інформація для подальшого використання в мовленнєвій

діяльності» [12, с.106]. Іншими словами, з цього можна зробити висновок, що в перекладознавстві існує більше одного окремого. У контексті наведених тлумачень можна виділити такі визначальні ознаки слуху як мовленнєвої діяльності:

1) за характером мовленнєвого спілкування: аудіювання як вид мовленнєвої діяльності реалізує усне безпосереднє спілкування та протистоїть читанню і письму, які реалізують опосередковане спілкування;

2) за роллю у процесі спілкування: аудіювання, на відміну від ініціальних видів говоріння та письма, є реактивним видом мовленнєвої діяльності;

3) за процесом сприймання мовленнєвої інформації: аудіювання як і читання - рецептивний вид мовленнєвої діяльності;

4) за формою перебігу процесу: аудіювання на відміну від говоріння та письма має внутрішню, невиражену форму;

5) наслідком аудіювання є умовивід, а результатом - розуміння сприйнятого смислового змісту і власна мовленнєва та немовленнєва поведінка [13, с. 117-118].

Проаналізувавши та узагальнивши наявне розмаїття дефініцій, поняття «аудіювання» можна трактувати як активний, але зовні не виражений процес мисленнєво-мовленнєвої діяльності, який складається з наступних етапів: акустичне сприйняття, осмислення й розуміння переважно іноземного мовлення з метою його подальшого використання у власній мовленнєвій чи немовленнєвій діяльності. Аудіювання може виступати як самостійний вид мовленнєвої діяльності або бути однією із сторін говоріння. Аудіювання має свої особливості, що зумовлюють специфіку навчання цього виду мовної діяльності.

Оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації включає не лише здатність висловлювати свої думки, але й уміння зрозуміти мову інших людей. Тому, у процесі навчання аудіювання студенти повинні навчитися розуміти на слух ту інформацію, з якою вони стикатимуться у реальній життєвій ситуації. Тут можуть бути перераховані такі ситуації як: інтерв'ю (співбесіда),

інструкції, здійснення покупок, оголошення гучномовця, радіо новини, засідання комісій, театралізовані вистави, телефонні розмови, уроки та лекції, розмови та плітки, телебачення, розповідь. ті.

Схематично процес аудіювання можна зобразити так:

Рис.3. Аудіювання як когнітивний процес.

Аудіювання є одним із найскладніших видів мовленнєвої діяльності (МД). По-перше, воно характеризується одноразовістю представлення речення слухачу. Як правило, у реальному житті речення вимовляється лише один раз і не повторюється, якщо про це не попросять. Проте й у разі не можна очікувати, що текст повториться з абсолютною точністю.

Другим етапом є те, що той, хто слухає, іноді не може нічого змінити, не може адаптувати мову мовця до рівня свого розуміння. У кожного свій стиль, іноді занадто науковий, іноді емоційний, насичений ідіомами та образними виразами. По-третє, існує ряд об'єктивних труднощів, які ускладнюють розуміння мови вперше: труднощі через умови аудіювання; проблеми, зумовлені індивідуальними особливостями мовного джерела; проблеми, викликані мовними властивостями сприйманого матеріалу. Більшість розмовної мови, яку ми чуємо, має неформальний характер. Це спонтанна мова, яка відрізняється від читання вголос або пам'яті.

Неформальна (розмовна) мова характеризується такими особливостями:

-Короткими уривками мови;

-Вимовою, що відрізняється від фонологічного, представленого у словниках;

-Лексикою. Часто застосовується розмовна лексика, наприклад, *dad* (тато) замість *father* (батько). Використання великої кількості незнайомої лексики, ідіоматичних виразів, розмовних формул, спеціальних термінів, аббревіатур.

-Шумом. Під час розмови зазвичай чути сторонні звуки, які не пов'язані з розмовою. Це може бути шум автомобілів, розмова інших людей, погана акустика і т.д.

-Зайвою інформацією. Той, що говорить часто використовує слова, що не належать до теми, наприклад: *I mean, well*.

Дуже рідко ми отримуємо інформацію на слух, не маючи зорового образу, хіба що, слухаючи радіо чи розмовляючи по телефону. Зазвичай ми дивимося на щось - це сам говорить, або якийсь об'єкт, наприклад карта, сцена, предмет або оточення. Слухач зазвичай реагує на сказане, вступаючи у розмову.

Той хто говорить, як правило, при розмові враховує особливості слухача, його інтереси та наміри. Дослідження довели, що якщо можливо бачити джерело промови, то відсоток розуміння мови зі слуху буде набагато вищим, ніж у його зорову відсутність.

Зважаючи на вищесказане, можна відзначити, що аудіювання в аудиторії не завжди може відповідати сприйняттю мови на слух у реальному житті. Однак для того, щоб навчити студентів сприймати мову на слух і, таким чином, підготувати їх до сприйняття мови поза аудиторією, необхідно під час підготовки матеріалу з аудіювання враховувати особливості реальної життєвої ситуації.

Звідси випливає, що більшість текстів з аудіювання має базуватися на природному спонтанному мовленні, або хорошій імітації її; аудіювання може мати візуальну опору, у багатьох випадках можуть використовуватися

відеозасоби. Під час аудіювання сприйняття мови на слух вимагає поновлення слухання. Згідно з деякими дослідженнями, повторне прослуховування повідомлення покращує розуміння на 16, 5%; третій - на 12, 7% (порівняно з другим), подальше прослуховування істотно не покращується.

Методика навчання аудіювання базується на системі професійно орієнтованих навчальних матеріалів, стратегій, прийомів, форм роботи та систем вправ, які організовані з урахуванням типу взаємодії психологічних механізмів і які сприймають психологічні, мовні та дидактичні труднощі. Іноземною мовою інформація про роботу на слух. Зрештою, це покращує якість смислового сприйняття фахівцем інформації на слух.

Термін «аудіювання» було введено у вітчизняну методику нещодавно і визначається як процес сприймання та розуміння мови на слух.

Аудіювання – це рецептивний вид мовної діяльності, передбачає сприйняття та розуміння мови на слух одночасно. Аудіювання паралельно з говорінням, підвищує можливість спілкування ІМ. Від говоріння, аудіювання це рецептивний вид МД. Основна форма його протікання – внутрішня, невиражена. Проте слухач по каналах зворотного зв'язку впливає на акт комунікації. Його реакція (міміка, жести, сміх, репліки) надають мову негайного впливу. Аудіювання є реактивним видом мовної діяльності. Воно може бути безпосереднім (діалогічне спілкування, слухання усних висловлювань в аудиторії) і опосередкованим (аудіювання радіо- і телепередач).

Оскільки мовленнєві спілкування – процес двосторонній, то недооцінка аудіювання може негативно впливати та відобразитись підготовці мовленнєвого спілкування студентів--перекладачів. Підготовка студентів до розуміння промов – одне з перших етапів навчання. Спілкування на усному рівні складається з таких аспектів як говоріння і слухання, яке в навчальній методиці визначають аудіюванням. Поняття «аудіювання» та «слухання» не є синонімами. За акустичний звукоряд відповідає, а аудіювання – відповідно за

процес сприйняття мови, що звучить, крім слухання, що передбачає чути, розуміння і інтерпретацію сприймається на слух інформації.

На заняттях ІМ практично неможливо формувати лише одну мовну чи мовленнєву навичку. Працюючи з аудіотекстами, аудіовправами одночасно відпрацьовуються лексичні, граматичні, фонетичні навички. Інформацію для обговорення забезпечують аудіотексти, що, насамперед передбачає наступні етапи розвитку навичок говоріння та письма. І тут аудіювання є засобом навчання. Аудіювання як процес навчання надає студентам нові знання у знайомстві студентів з новим мовним і мовленнєвим матеріалом, постає як формування навичок і вмінь в інших видах МД, сприяє підтримці досягнутого рівня володіння мовою, формує аудитивні навички. Провести чітку межу між аудіюванням як метою та засобом навчання складно, тому що в реальній практиці ці дві функції тісно переплітаються.

Діяльність перекладача як фахівця в умовах комунікативно-мовленнєвого спілкування починається завжди з аудіювання в послідовному односторонньому усному перекладі. Усний послідовний переклад є комплексним та складним за структурою специфічною вторинною мовною діяльністю, у процесі якої здійснюються такі базові види МД, як аудіювання, думання, монологічне говоріння, а також факультативні, що супроводжують їх листування і референтне читання за ключовими словами.

Будь-яка МД має свою специфічну одиницю. Наприклад, аудіювання, що є рецептивним видом МД, у процесі якого відбувається слухове смислове сприйняття висловлювання, осмислення та розуміння його інформації, має як одиниці смислового рішення [30, с. 62], що здійснене на основі заключної активності, виведення комплексу суджень як інформаційних одиниць.

Важливість аудіювання для майбутнього перекладача становить немалу частину в процесі вивчення ІМ. Перекладачеві потрібно вміти сприйняти, осмислити та зберегти для відтворення тексту перекладу всі основні пункти для комунікативної основи. У цьому випадку він відтворюватиме думку у вигляді одного або кількох речень у реальній комунікативній перекладацькій

ситуації. Слухаючи та осмислюючи текст, фрагмент дискурсу, перекладач повинен виявити, виділити та зберегти схему тимчасової розгортки повідомлення.

Постійна підготовка перекладачів за допомогою аудіювання численних фрагментів перекладацького дискурсу, осмислення, розуміння та фіксації їх смислового змісту з метою подальшого висловлювання дозволить зберегти та відтворити важливі функції дискурсу, а саме комунікативну та інформуючу складову.

Перекладацький аудитивний досвід для майбутніх перекладачів передбачає накопичення здійснюваних мовних дій та актів мовної діяльності аудіювання фрагментів дискурсу в рамках кожної теми тієї чи іншої сфери діяльності майбутнього перекладача для досягнення високого рівня володіння відповідністю одиниць мови вихідного та мови перекладу, а відповідно ступеня якості сформованості механізму мовного перемикавання, що актуалізує думку як комунікативну цілісність.

З кожним роком сучасні методики викладання ІМ все більш уваги приділяють тим аспектам, які максимально зможуть наблизити умови навчального процесу до умов сучасної комунікації. У пошуках раціонального удосконалення, підвищення ефективності навчання іноземній мові, методисти останні роки все більше акцентують свою увагу на те, що усі види МД у реальних умовах життя людини тісно взаємопов'язані, а отже із цього має бути висновок, що навчання різним видам МД має бути інтегрованим.

Взаємозв'язок видів навчання МД передбачає збалансоване та паралельне навчання усіх видів мовленнєвої діяльності на основі послідовного спільного мовного матеріалу. Під час процесу вивчення певної теми читання, аудіювання, письмо та говоріння виступають або метою, або засобом навчання, забезпечуючи опрацювання та засвоєння лексико-граматичного матеріалу, залучаючи як і слухові, так і зорові та моторні аналізатори, що певною мірою впливає на навички перекладача. МД має дві сторони: комунікативно-змістовну, тобто, обмін інформацією,

думками, і матеріальну, лінгвопсихологофізіологічну, яку ще І.П. Павлов визначив як другу сигнальну систему, що є функціонуванням таких аналізаторів, як слуховий, речомоторний, зоровий, руховий.

Основні види мовленевої діяльності за способом реалізації С. Ф. Шатілов пропонує ділити на:

- продуктивні (говоріння та письмо) ;
- рецептивні (аудіювання та читання).

Продуктивні(експресивні) види МД - це говоріння та письмо. Коли ми висловлюємо думки для інших, йдемо від змісту до мовних засобів вираження.

Рецептивні (імпресивні) види МД – слухання, читання, коли ми сприймаємо та розуміємо чужі думки, йдемо від мовних засобів до змісту.

Продуктивні види відповідають за відтворення і повідомлення інформації. Рецептивні – за її отримання та прийом.

З описаної вище схеми також видно, що мовленнєвомоторний і слуховий аналізатори беруть участь у всіх чотирьох видах МД, у вигляді зовнішнього чи внутрішнього мовлення.

Основним каналом засвоєння будь-якої мови є канал слухового та мовленнєвомоторного аналізаторів, відповідновивчення наступної ІМ має починатися зі слухання та говоріння, незалежно від кінцевої мети вивчення мови.

Під час процесу говоріння або письма на основі внутрішніх та зовнішніх факторів спонукань формуємо свої думки засобами мови, кодуємо їх за допомогою звукового або графічного коду. Під час слухання або читання інформації, ми декодуємо її, тобто розпізнаємо отримані сигнали і розуміємо суть думки, що передається. У процесі прийому та передачі використовуються різні за характером мовленнєві операції. При кодуванні здійснюється вибір необхідних слів, граматичне оформлення повідомлення, його озвучення або графічне оформлення. При декодуванні відбувається розпізнавання звукових чи графічних сигналів у процесі співвіднесення їх з наявними у свідомості образами, розпізнавання слів та граматичних засобів і, як результат, розуміння

повідомлення. Граматичні, лексичні, фонетичні та графічні операції у рецептивних та продуктивних видах МД мають різницю в тому, що необхідно враховувати у процесі навчання ІМ.

Кожне із цих мовленнєвих вмінь має свою базу відповідних психологічних та фізіологічних механізмів, які є головною базою для розуміння та відтворення мови. Також необхідно підкреслити, що операції на психологічному рівні, пов'язані переходом від мови до думки під час аудіювання та читання, а також від думки до мови в процесі усного мовлення та письма, що носять характер розумових комунікативних завдань.[29]

Обов'язковою умовою є володіння вищепідкресленими операціями в іншомовному мовленні, як і оволодіння навичок мовними засобами вираження думки.

Підводячи підсумки, можна зазначити, щоб досягти високого рівня в аудіюванні як виду мовленнєвого спілкування важливо його навчати у взаємодії з читанням, говорінням, а також письмом. Як читання, так і аудіювання є видами рецептивними МД, та в їх структурі виділяють схожі навички і уміння, які студенти мають переносити з одного виду діяльності на інший, тому обидва мають зв'язок один з одним. Схожість з говорінням та письмом укладатися в тому, що кінцевим результатом аудіювання є дія, яка передбачає наступне використання опрацьованої інформації під час процесу мовлення або письма.

Але несприймаючи важливий взаємозв'язок між видами МД, встановлено, що відбувається в умовах реальної комунікації вагомий процент сприйняття мови на слух складає 45%. Відповідно, аудіювання вважають є безсумнівним лідером серед інших видів МД, який відповідає за більшу частину відведену на навчальний час. Окрім існуючих чітких завдань, спрямованих на розвивання навичок і умінь цього виду МД, студенту під час занять доводиться слухати і розуміти мовлення викладача та своїх одногрупників, що також є складником навчання аудіювання в реальних навчальних умовах.

У ХХІ столітті спостерігається значний інтерес до застосування Європейських рекомендацій з викладання мови (далі ЗЕР) у викладанні іноземних мов у провідних країнах відповідно до сучасних тенденцій, викликаних стрімкою глобалізацією та інтернаціоналізацією суспільства, що призвело до нагальних реформи системи освіти. Основним офіційним документом, яким орієнтується сучасне європейське освітнє співтовариство у навчанні тих, хто вивчає іноземну мову, є «Загальноєвропейські рамки знань з мов: навчання, викладання, оцінювання» [80].

Офіційна версія «Спільних європейських компетенцій з мов: вивчення, викладання та оцінювання» була опублікована Департаментом мовної політики Ради Європи у 2001 році (2001 рік визнано Європейським роком мов) після тривалого вивчення (1993- 1999). ЗЕР описує використання мови та навчання як використання мови на основі компетенції, що дає уявлення про діапазон різних навчальних компетенцій.

Основна мета цього документа полягала в тому, щоб дозволити європейським урядовцям визначити певні критерії для створення навчальних програм, підручників з ІМ , а також оцінки рівня володіння ІМ студентів (А1-А2, А2-В1, В1-В2). Такі критерії стали інноваційними не лише в європейській, а й у світовій практиці. Наприклад, при перевірці навичок письма студентів оцінка їх знань визначається за двома критеріями: комунікабельність (ступінь повноти відповіді на запитання за змістом, стислість, відповідність стилю письма, тощо), і мова, яка в доцільності використання лексичного змісту, мовної організації та точності завдання, а також зв'язності письмової мови. Подібний метод оцінювання використовується для визначення грамотності та навичок усного спілкування, а контроль за рівнями грамотності навичок читання та аудіювання дозволяє їх оцінювати лише з точки зору розуміння отриманого усного чи письмового повідомлення адресата, тобто студента [81, с. 13].

Водночас «Європейські рекомендації щодо мовної освіти: вивчай, навчай, оцінюй» базувались на діяльнісному підході до навчання, згідно з яким знання

іноземної мови поділяються на так звані компетенції, з яких найважливіші мовні та соціокультурні. Це не просто «сліпе» запам'ятовування лексичних елементів, уникаючи іноземної мови, воно також дає змогу студенту успішно працювати з представниками інших спільнот. Відповідно до вищезазначеного документа, соціокультурна компетентність передусім включає знання повсякденного життя народу, мова якого вивчається (офіційні свята, національні страви, застільний етикет тощо), умови життя, міжособистісні стосунки (різні покоління, стать, раси в сім'ї) та на роботі, поведінка в певних ситуаціях тощо), релігія, традиції, обряди, мистецтво, гумор, жести тощо [80, С. 43].

Крім того, документ окреслює різноманітні типи завдань, які можуть використовуватися вчителем задля досягнення цілей іншомовної освіти. В основі таких вправ лежить націленість на формування комунікативних навичок учня, у процесі якого він повинен співпрацювати з іншими студентами, відтворювати та отримувати інформацію іноземною мовою.

В основі як «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», так і багатьох інших офіційних документів лежать певні загальні педагогічні принципи.

Детальніше аналізуючи рівні мовної компетентності, доходимо до висновку, що рівні B1 і B2 сигналізують про самостійне використання мови, тобто вміння вільно підтримувати розмову і безпомилково розуміти тексти.

Варто наголосити, що Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти було перекладено 37 мовами. ЗЄР були найбільш корисними для планування та розробки навчальних програм, а також для тестів / оцінок / сертифікацій.

Загальноєвропейська система компетенції з мов має значний вплив на мовну освіту. Вони використовуються - часто як ексклюзивний, нейтральний порадник - у всіх сферах освіти. Цей документ слугує довідковою роботою для координації освітніх завдань на всіх рівнях.

Загальноєвропейські рекомендації щодо викладання мови вказують, що учень на рівні B2, а саме:

- розуміти основні ідеї складних текстів на абстрактні та конкретні предмети, включаючи технічні предмети, пов'язані з його/її спеціалізацією.

- може взаємодіяти вільно та миттєво, що дозволяє регулярно спілкуватися з носіями мови без будь-якого стресу для будь-якої сторони.

- може давати чіткі, детальні повідомлення з широкого кола тем і висловлювати свої погляди на головну проблему, показуючи плюси і мінуси різних варіантів.

Рівень B2 представляє новий рівень, який трохи вище рівня B1. Він повинен відображати специфікацію розширеного рівня (Vantage; незалежний користувач). У переносному сенсі, повільно, але впевнено рухаючись уздовж проміжного плато, студент виявляє, що там, звідки він прийшов, все виглядає інакше, він/вона отримує новий ракурс і може знову озирнутися. Це бачення підтверджується широким спектром дескрипторів на цьому рівні. Вони являють собою прогалину з подальшим змістом. На нижньому кінці рівня, наприклад, увага зосереджена на ефективній аргументації:

- висловлювання та відстоювання власної думки в дискусії, надання відповідних пояснень, аргументів та коментарів;

- дати чітке пояснення з точки зору на основні положення предмета та вказати переваги та недоліки різних суджень;

- побудувати набір послідовних аргументів;

- розвивати аргументацію, наводячи докази на підтримку або спростування певної точки зору;

- пояснити проблему та поставитися до неї таким чином, щоб учасник переговорів був змушений поступитися йому;

- подумати про причини, наслідки, гіпотетичні ситуації; брати активну участь у неформальних дискусіях у знайомих контекстах, коментувати, висвітлювати точки зору, оцінювати альтернативні пропозиції, висувати гіпотези та відповідати на гіпотези інших.

1.2 Зміст навчання аудіюванню майбутніх перекладачів

Виходячи з представлених сучасних тенденцій освітнього процесу навчання іноземної мови, а також недостатньо підготовленого рівня студентів з аудіовізуальними компетенціями, питання формування аудитивних компетенцій і навичок, яких ще немає в наявності, втрачають актуальність і ще більше привертають увагу дослідників. Крок за кроком досліджується структура наявної проблеми, що виникає під час навчання аудіальної компетенції, виокремлюючи її спрямованість, або ретельно й активно розробляють і шукають засоби з високим лінгводидактичним потенціалом для її розвитку. Щоб розв'язати виведені вище завдання, необхідно логічно простежити взаємозв'язок понять, на яких потрібно будувати в подальшій роботі, а саме: слухова компетентність, слухова здатність, слухова здатність. Загальноєвропейські рекомендації щодо викладання мови на рівні загального перекладу визначають іншомовну компетенцію щодо розуміння аудіювання як здатність спілкуватися в реальному житті, тобто бути у динамічному обміні інформацією для повноцінного функціонування [14, с. 56].

За словами О.Б. Бігіч, який більш детально пояснює поняття і характеризує компетенцію в аудіюванні (КА) передусім як «здатність читати автентичні тексти різних жанрів і типів з різним розумінням змісту в контексті безпосереднього та опосередкованого спілкування. КА містить навички, вміння, комунікативні навички та знання» [15, с. 19], матеріал для розробки та дослідження яких складає основу методики навчання навикам аудіювання іноземною мовою.

Дослідниця О.П. Дацків трактує слухову компетенцію як «важливий компонент комунікативної компетентності». На її думку, аудіювання – це самостійна діяльність мовного типу, що має власний мотив, що відображає комунікативні потреби в засвоєнні невідомої інформації, мету слухача та характер його діяльності [16, с. 59]. Стосовно більшості вчених, які займалися інтерпретацією іншомовної компетенції в розумінні аудіювання, вони вказали, що компетенція аудіювання є невід'ємною частиною компетенції іншомовного спілкування.

І. Г. Колосовська розкриває ці два поняття не лише теоретично, а й практично, трактуючи слухову компетенцію як «систему мовних і соціокультурних знань, мовних навичок, соціокультурних, лінгвістичних, компенсаторних і педагогічних умінь, а також досвіду виконання дій з «інтерпретує вона, досягти комунікативного результату, який виявляється у здатності та готовності реципієнта сприймати іншомовне усне мовлення в соціокультурному контексті та належним чином його розуміти» або «комунікативну компетентність у сприйнятті та розумінні іноземної мови на слух. »[17, с. 31]. Можна сказати, що аудіювання майже входить в діяльність усного спілкування, в той момент, коли кожен з учасників говорить і слухає під час спілкування, намагаючись задовольнити свої потреби, задовольнивши їх під час обміну інформацією.

Учений А. Хамуда, всвою чергу, трактує цей вид компетенції як процес інтерактивної реконструкції значення усної інформації мовця шляхом розпізнавання звуків, відтворення певної граматичної структури рідною мовою, зосередження уваги на логічних наголосах, інтонації та використанні інших концентрованих лінгвістичних чинів мовних знань [18, с. 118].

Компетентність в аудіюванні виникає завдяки вмінню розпізнавати звуки мовлення, змістовне значення окремих слів і розуміння синтаксису повідомлення. Після аналізу наукового інтелекту формулюються відповіді, що слухова компетентність – це здатність сприймати і розуміти звуковий текст на основі мовних навичок, а також готовність активно обробляти сприйняте повідомлення, що дає можливість створювати мовні переживання в ситуації іншомовної професії. Як уже зазначалося, одним з основних компонентів іншомовної компетенції є розуміння на слух за словами О. Б. Бігіч.

У навчальній літературі немає чіткого розмежування між термінами «аудитивні вміння» та «навички аудіювання». Зокрема, викладач М. В. Груздев зазначає, що вміння є результатом розробленої системи вмінь,

яку вчені П. М. Шимберєв та Р. Г. Лемберг, навпаки, розглядає вміння як систему навичок, І. А. Каюров – як навички, які вдосконалюються та автоматизуються шляхом регулярного навчання.

У напрямку розвитку слухових навичок у методиці формування іншомовної компетенції з аудіювання виділяють такі види навичок аудіювання:

1) фонетичні навички аудіювання: сприйняття та розпізнавання окремих звуків та звукових поєднань, інтонаційних одиниць;

2) лексичні навички аудіювання: навички розпізнавання звукових образів лексем та їх безпосереднє розуміння;

3) граматичні навички аудіювання: навички слухового розпізнавання граматичних форм та передбачення граматичних структур [15, с. 20].

Тобто текст, який вибирається та пропонується слухачам для відпрацювання навичок аудіювання, має бути заснований на раніше вивченому мовному матеріалі. Освоєння формування слухових навичок передбачає виявлення труднощів їх формування та регулярне виконання спеціальних вправ для їх подолання, які дозволяють досягти хороших результатів за рахунок розвитку та закріплення навичок, а також їх автоматизацію при відпрацюванні репродуктивних навичок. Щоб досягти кращого рівня оволодіння слуховими навичками в сучасній лінгводидактиці, необхідно як теоретично знати певні особливості процесу формування, а й способи його застосування. Щоб бути впевненим у процесі, необхідно скласти та проаналізувати, які характеристики слід враховувати під час навчання іноземної мови для розвитку певного типу навичок.

Наприклад, при розвитку фонетичних навичок слухання викладач не повинен нехтувати своєю увагою до розвитку фонематичного слуху учнів, оскільки їхня точна відсутність і недостатньо сформована акустична артикуляція образів відволікають увагу на мовний образ, ускладнюючи розпізнавання сенсу слів [19].

На наступних рівнях навчання важливо відточити та відпрацювати навички розпізнавання фонетичних варіацій слів за їх характерними ознаками, навіть із деяким відхиленням від норми.

Студенти перекладацької професії повинні працювати якнайчастіше, щоб долати фонетичні труднощі, які пов'язані з логічною інтонацією. Він поділяє фрази на закінчені семантичні речення з логічним акцентом, що призводить до основного смислового повідомлення, а також темпу мови. Труднощі, зумовлені лексичними вміннями у формуванні слухових навичок, виникають із зростанням словникового запасу, коли вживання слів образне чи фразеологічне [19].

Лексеми чи слова можуть набувати контекстного значення. Важливо звертати увагу на те, що, у свою чергу, особливо важливо для студентів-перекладачів. Розвиваючи граматичні навички аудіювання, вчителі повинні орієнтуватися на зміст речень, а також на все мовленнєве повідомлення в цілому. Оскільки граматичні помилки при прослуховуванні іноземного мовлення збільшуються пропорційно довжині та рівню складності синтаксичних конструкцій [19].

Розглянувши концептуальний зміст засад психофізіології, безперервне аудіювання впливово розвиває вміння звикання учнів до умов аудіотексту та сприйняття. Зазвичай сучасні курси аудіо- та відеоконтенту складаються з автентичних діалогів із частинами перешкод на дорозі, такими як шум чи мова, не пов'язані з усним спілкуванням [20, с. 109].

Отже, методично опрацьовані дослідження, спрямовані на вирішення проблеми формування іншомовної комунікативної компетенції, свідчать про важливість та необхідність звернення уваги на пошук ефективних шляхів розвитку навичок аудіювання, як основного компонента іншомовної компетенції в аудіювання, коли вивчення іноземної мови.

Матеріалом для аудіювання може бути монологічне та діалогічне мовлення, а також іншомовні повідомлення побутового, країнознавчого, професійного та суспільно-політичного характеру. У своїй роботі я спираюсь

на класифікації призначених для навчального аудіювання текстів, яку пропонують Н.Д. Гальскова та Н.І. Гез.

Вони розрізняють три типи текстів, що відрізняються тим чи іншим ступенем складності:

1) прості тексти: - навчальні та напівавтентичні тексти розмовно-літературного, науково-популярного та художнього стилів з легким оповідальним змістом;

- на початку тексту виражена головна ідея ;

- відома граматики з мовними та структурними особливостями;

- незнайомі слова складають 2-3%, значення яких можна здогадатися за контекстом;

- структура викладу викладена просто;

2) тексти середнього рівня складності:

- напівавтентичні та автентичні тексти науково-відомого, розмовно-літературного або художнього стилю в жанрі повідомлення, бесіди, або опису з послідовним і простим викладом;

- головна ідея повідомляється на початку або в середині тексту;

- мовленеві та структуровані труднощі : граматичний матеріал відомий;

- Відсоток незнайомих слів, який складає 2-3% , що не є ключовими;

3) важкі тексти:

- автентичні тексти публіцистичного, науково-популярного та художнього стилів у жанрі бесіди, інтерв'ю, репортажу, описи;

- основна ідея виражена в кінці тексту або експліцитно не виражена;

- мовні та структурні особливості: є невідомі граматичні явища, 4-5% незнайомих слів, структура викладу ускладнена [21, 176-177].

Критерії змісту і типу звукового матеріалу, що використовується для вибору завдань на аудіювання, відіграє важливу роль на кожному етапі формування та розвитку навичок та умінь аудіювання. Перехід до сприйняття та розуміння на слух складніших, з погляду мовного матеріалу, і змістовніших

текстів веде до формування та вдосконалення умінь на якісно іншому рівні розуміння тексту.

Засобами формування компетентності аудіювання є аудіопосібники (фонограма) та відеопосібники (відеофонограма). Якщо під час занять використовувати фонограми інформація буде сприйматись адитивним шляхом, а при використанні іншого засобу як відеофонограма інформація буде сприйматись зоровими і слуховими шляхами.

Загально визнаними є ті плюси, які дає використання аудіо- та відеоматеріалів, в першу чергу це стосується автентичних, при формуванні компетентності аудіювання.

Звертаючись до Загальноєвропейської системи визначення рівнів володіння мовою В. В. Сафонова виділяє такі види аудіо- та відеотекстів:

- ситуативно-тематичні (рівні A2-B2);
- інформативно-довідкові (рівні A2-B2);
- інформаційно-рекламні (рівні A2-C1);
- аудіо- та відеотексти ЗМІ (A2-C2);
- художні аудіо- та відеотексти (B2-C2);
- тексти аудіо- та відеоподкастів користувачів Інтернету (B2-C2)

[22, с.5-10]

Вибір аудіотексту визначається рівнем володіння мовою. У сучасній методиці навчання іноземним мовам розрізняють також автентичні, адаптовані та змодельовані аудіотексти. У міру розвитку аудитивних умінь використання автентичних текстів може зростати. При виборі автентичних текстів необхідно враховувати основні риси автентичної мови, виділені М. Андервуд, такі як:

- а) природність ритму мовлення, інтонації та вимови, що не передбачає чітко промовляння слів;
- б) частковий збіг мови у часі, включаючи паузи і перебивання;
- в) нормальний темп мовлення;

- г) відносно неструктурована мова, яка використовується в мові спонтанно;
- д) незавершені пропозиції, паузи хезитації, хибний початок речення;
- е) фонові шуми та голоси;
- ж) природне початок та закінчення мовного повідомлення;
- з) менша інформаційна насиченість проти письмовій промовою [23, с.117] .

Узагальнюючи вищевикладені особливості автентичних текстів, можна вивести основні характеристики, які необхідно враховувати при виборі завдань для навчання аудіювання студентів: природний темп та ритм звучання, природна інтонація, варіативність акцентів та діалектів.

Автентичні тексти доцільно використовувати на всіх етапах навчання аудіювання, враховуючи рівень володіння мовою учнів та тривалість звучання тексту.

Адаптовані аудіотексти широко застосовуються у навчанні аудіювання. Адаптація тексту передбачає: перебудову синтаксичних конструкцій; заміну окремих слів та словосполучень відповідними синонімами; перефразування слів та словосполучень; скорочення кількості лінгвокультурних реалій; скорочення матеріалу зменшення фізичного обсягу аудіотексту; структурування тексту.

При відборі звукового матеріалу на навчання аудіювання на основні характеристики аудіотексту необхідно враховувати характеристик виділені А. І. Черкашиною:

- логіко-композиційна структура аудіотексту, тобто наявність у тексті заголовка, вступу, основних інформаційних частин, узагальнення, висновків;
- логіко-смілова структура аудіотексту, що є ланцюгом суджень, у кожному з яких міститься інформація, відома слухаче, а також нова інформація, що зустрічається вперше в даному тексті;
- прагматичний аспект аудіотексту, що відображає реалізацію комунікативного наміру того, хто говорить, впливати на співрозмовника;

- психолінгвістичні особливості сприйняття тексту, що враховують різні рівні розуміння тексту;
- приналежність аудіотексту до певного функціонального стилю та мовного жанру [24, с. 38–39].

Вибір тексту для навчального аудіювання визначається як змістом, так і типом аудіотексту, зокрема такими критеріями, як: варіативність; швидкість пред'явлення інформації; тривалість звучання тексту; співвідношення знайомого та незнайомого мовного матеріалу; відповідність мовного матеріалу рівню підготовки учнів та їх віковим особливостям; інформаційна та культурологічна насиченість тексту [25, с. 38–39].

Темп мовлення є одним із ключових критеріїв відбору звукового матеріалу. Н. І. Гез провела дослідження та встановила деякі кількісні параметри темпу промови, які необхідно враховувати при відборі звукового матеріалу. Із самого початку, на її думку, слід дотримуватись нормального темпу, в межах 220–280 слів за хвилину [26, с. 434].

Н. В. Слухіна також звертає увагу на те, що темп внутрішньої мови при сприйнятті та розумінні мови на слух визначається швидкістю пред'явлення інформації, оскільки сприйняття та розуміння мови на слух має співпадати за часом із продукуванням мови. Коли темп внутрішнього мовлення слухач повільніше темпу мовлення, відбуваються пропуски в прийомі звукових сигналів, і слухач сприймає інформацію з пробілами, які можуть перешкодити синтезу сенсу, як окремих фраз, і всього повідомлення загалом [27, с. 36-44].

У свою чергу, М. Андервуд вважає, що слова в аудіотексті повинні вимовлятися в природному темпі, а не в свідомо уповільненому з метою уникнути виникнення труднощів сприйняття та розуміння мови на слух. Для деяких тих, хто говорить, повільний темп мовлення є природним, - таким чином, їх природна сповільнена мова легко сприймається на початковому етапі навчання. У разі навмисного уповільнення природного швидкого темпу мовлення втрачається природний ритм мовлення інтонація, щозаважає, а не сприяє розумінню мови на слух [23].

Як правило, кількість незнайомих слів не повинна перевищувати 3-5% загальної кількості слів в аудіотексті. Л. А. Зайцева на основі експериментів показала, що в аудіотекстах можуть міститися незнайомі слова, значенні яких не можна здогадатися, але тільки в тому випадку, якщо вони є другорядними і становлять пропорцію 1:50 [28].

Інформаційна насиченість аудіотексту має на увазі наявність у тексті відомостей, що мають пізнавальну цінність.

Узагальнюючи вищесказане, доцільно виділити такі критерії відбору аудіотексту з погляду типу тексту:

- монологічне/діалогічне висловлювання;
 - жанр монологу (оповідальний, описовий);
 - кількість учасників діалогу;
 - стиль викладу (розмовний чи офіційний);
 - автентичний/адаптований/змодельований текст;
 - відповідність мети аудіотексту та виду аудіювання;
 - синтаксична структура тексту;
- логіко-композиційна структура аудіотексту.

Ефективність навчання онлайнними засобами залежить від раціональності їх відбору як навчального матеріалу. У методиці навчання ІМ нагромаджено значний досвід щодо визначення принципів та критеріїв відбору текстів у дидактичних цілях. Оскільки метою нашого дослідження є розробка методики формування аудитивної компетентності(АК) засобами онлайнних технологій, перед нами стоїть завдання визначити та обґрунтувати критерії їх відбору та створити систему вправ для навчання аудіювання студентів І курсу. Тому проаналізуємо дослідження учених, що спрямовані на вирішення проблеми відбору відео- матеріалів , зокрема аудіо, для навчання аудіювання. Вивченням проблеми відбору аудіо- , відео-текстів для формування іншомовної аудитивної компетентності студентів лінгвістичних спеціальностей займались О. Ю. Бочкарьова [39], Р. І. Вікович [40], І. П. Задорожна [41], Н. В. Кардашова [42], О. Є. Мартиненко [43], О. А. Мацнєва

[44], О. О. Сіваченко [45], Л. В. Шевкопляс [46] та ін. Питання відбору власне аудіо-, відео-текстів у методиці навчання іноземних мов для формування різноманітних компетентностей розглядається такими вченими, як Т. О. Вдовіна [47], Л. Г. Кожедуб [48], М. Б. Нацюк [49], Л. П. Рудакова [50], О. О. Сіваченко [51], Л. П. Смелякова [52], В. В. Черниш [53] та ін. Використання аудіо-, відео-текстів у звукозаписі, як засобів навчання аудіювання вивчали Л. Ю. Тарахова [54], О. О. Сіваченко [51], В. В. Черниш [53].

Аналіз наукової літератури показує, що відбір навчального матеріалу базується як на загальноприйнятих, так і специфічних критеріях та відповідає цілям, етапам, вимогам програм, особливостям студентів. Загальноприйнятими на сьогодні можна вважати такі критерії відбору аудіоматеріалів, як автентичність, мотиваційна значимість, тематичність, посиленість та доступність, інформативність, лінгвосоціокультурна спрямованість, варіативність (за гендерними, соціальними, віковими, вимовними (акцент, діалект) ознаками) [55, с. 93].

Під критеріями відбору аудіо-текстів ми, слідом за О. А. Мацневою, розуміємо основні ознаки змісту, мовного й звукового оформлення, логіко-композиційної структури, темпу мовлення та тривалості звучання художніх аудіотворів, за допомогою яких оцінюється текстовий матеріал з метою його використання / невикористання в якості навчального матеріалу відповідно до цілей навчання [56, с. 84]. Що стосується аудіо-, відео текстів художньої літератури основними визнаються принципи відбору за естетичним, соціокультурним та лінгвостилістичним потенціалом, що передбачають відбір високохудожніх творів [48, с. 77]. Слідом за М. В. Плехановою, принципи відбору автентичних матеріалів будемо розуміти як певні концептуальні позиції, положення, з урахуванням яких реалізується процес відбору [57, с. 35].

Згідно з Програмою для університетів студенти на кінець IV курсу майбутні філологи повинні досягти рівня володіння аудитивною компетентністю С1.2 (автономний досвідчений користувач), що передбачає

здатність розуміти різноманітні досить складні та об'ємні повідомлення , тексти і розпізнавати закладене у них імпліцитне значення, а також здатність розуміти аудіотексти не тільки з різними типами літературної вимови, але й з різними вимовними типами та ненормативну вимову [58, с. 82, 88, 96, 104]. Під кутом нашого дослідження студенти 1-2 курсів бакалаврату, тому ми виокремили вісім критеріїв відбору аудіо матеріалу для інтенсивного аудіювання на аудиторних заняттях та три критерії відбору адитивної компетенції для екстенсивного аудіювання під час позааудиторної роботи (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні критерії відбору аудіо- , відео матеріалу

Для інтенсивного аудіювання	Для екстенсивного аудіювання
1) професійне озвучення;	1) професійне озвучення;
2) високохудожність;	2) відповідність жанру та змісту
3) репрезентативність;	тексту інтересам студентів;
4) змістовий критерій;	3) доступність та посильність.
5) різноманітність;	
6) доступність та посильність;	
7) тематичність;	
8) актуальність тематики.	

Розглянемо вищезгадані критерії детальніше.

Основним критерієм відбору аудіо- та відеоматеріалів має бути їх професійна синхронізація, що забезпечує достовірність викладеного в повідомленні світогляду, репрезентацію культурних, національних, вікових, соціальних, психологічних, професійних, ситуативних характеристик, зокрема мовленнєва поведінка персонажів. Слід зазначити, що врахування цього критерію відповідає принципу відбору матеріалу за естетичним потенціалом, оскільки художня установка подвоює естетичний вплив на слухача. Як уже зазначалося, монотонна, емоційно безбарвна мова не може забезпечити

достатнього естетичного сприйняття навіть для високопрофесійного аудіотренінгу. Сьогодні АК є сучасним видом мистецтва [59, с. 225], тому високий рівень акторської майстерності відповідає його художній цінності. Audie Awards — престижна нагорода, яка щорічно вручається з 1996 року Американською асоціацією видавців аудіо за значні досягнення у сфері розвитку адитивних навичок (АС) [59, с. 225]. Тому при виборі аудитивної компетенції (АК) для освітніх цілей перевагу слід віддавати, тим які отримали цю відмінність. Адже саме ці АК найкраще чують історії та сприяють розвитку естетичних потреб.

А. А. Сиваченко, який аналізує тексти в звукозаписі, стверджує, що на ефективність слуху в основному впливають інтонація та індивідуальні особливості мови [51, С. 81]. Л. Ю. Куліш виділив такі параметри для характеристики звукового оформлення мови: дикція, виразність, емоційність, гучність, висота / висота, акцентуація, основний тон, специфічність вимови слів, дефекти мовлення, швидкість мовлення [51, с. 82]. Вчений довів, що мову важко зрозуміти, коли її параметри мають принаймні дві негативні риси, такі як майже повна відсутність логічного наголосу та мови [51, С. 83]. Тому ми не можемо рекомендувати для навчання аудіокниги, дубльовані комп'ютерними програмами чи неспеціалістами. *Audible, Simply Audiobooks, Audiobooks.com, AudiobooksNow, iTunes Store, AudiobookStore, Books on the go, AudioBooks Corner, AudioQueue, Downpour, CDBaby, Audiobook Boom* тощо. Критерієм високої якості є відбір текстів, які були визнані критикою та відзначені нагородами [49, с. 251].

Наше дослідження базується на сучасних англомовних оповіданнях (АО), які виграли Національну премію BBC за короткометражні історії у 2010, 2011, 2013 роках та Міжнародну премію BBC Short Story Awards у 2012 році. Ця британська літературна премія, заснована в 2005 році, вважається однією з найпрестижніших [60; 61].

Критерій репрезентативності включає відбір матеріалів з урахуванням їх соціолінгвістичних та соціокультурних особливостей. Усі аудіоматеріали

зазвичай є джерелом певної мовної та соціокультурної інформації. При виборі матеріалу слід враховувати звукове оформлення мовлення персонажів, оскільки воно відображає соціолінгвістичну варіативність, а мова може представляти як різну нормативну і аномальну вимову, так і неносій. Отже, критерій репрезентативності включає використання аудіо (відео) текстів, які мають певну виховну цінність на певному етапі навчання. Саме мета визначає вибір аудіо (відео) тексту.

Метою може бути ознайомлення з особливостями певного варіанта іноземної, із соціокультурною інформацією певної англomовної (не англomовної) країни, із соціальними чи професійними ситуаціями та відповідним дискурсом, детермінованим спілкуванням. реєстри. Зрозуміло, що всі сучасні англomовні історії відображають соціолінгвістичну та соціокультурну мінливість сучасного англomовного світу, тому кожна з них може репрезентувати певні мовні та соціокультурні відмінності цього світу. Критерій змісту пропонує відмовитися від використання на уроках аудіо (відео) текстів, дія яких базується на описах інтимних сцен, насильства, жорстокості тощо, а також на нецензурних текстах.

Слідом за Р. І. Віковичем рекомендуємо враховувати чутливість до тих чи інших тем [40, с 77] та бажання їх обговорювати, а також морально-етичну та виховну цінність виділеного тексту для певного контингенту учнів. Критерій доступності та доцільності стосується таких особливостей звукових текстів, як зміст, мова та звукове оформлення, структура логічної композиції, швидкість мовлення та тривалість звуку [56, с.83]. На основі результатів дискурсивного аналізу ми розглянемо основні ознаки, які суттєво впливають на доступність і чутність цих текстів.

Крім різноманіття жанрів, тематики та авторів, критерій різноманітності вимагає також варіативності мовлення за статтю, соціальністю, віком, виразом (акцент, діалект) та різноманітністю соціокультурної інформації. Знання різної нормативної та ненормальної вимови англomовних мов, які представляють різні країни, регіони та соціальні класи, а також їх світогляд допомагає

розширити досвід викладання студентів. На рівні вимови тексти мають відображати аспекти реальності англомовного світу: соціальні характеристики (вік, освіта, сфера діяльності), соціально-класову структуру суспільства, відмінності між націями, регіонами та етнічними групами, які розмовляють АМ.

Як доводить В.Є.Лапіна, лише така різноманітність може забезпечити формування та розвиток навичок соціолінгвістичної інтерпретації англомовної вимови [62, с.103], яка на сучасному етапі є важливою складовою слухової компетентності.

Тематичне різноманіття сприятиме збагаченню словникового запасу та умінь впізнавати і сегментувати лексику на слух. Що стосується жанрового та авторського різноманіття, ознайомлення із сучасними напрямками дозволяє розширити кругозір, сформувати уявлення про англомовні країни, зрозуміти свої уподобання, розвинути інтерес до якогось конкретного жанру, а, значить, і естетичну потребу, що спонукатиме до автономного аудіювання.

Урахування критерію різноманітності допомагає уникнути одноманіття, апелює до різних інтересів та смаків студентів, а також дозволяє розширювати їх кругозір.

Критерій суб'єктивності. При виборі сучасних англомовних текстів як навчального матеріалу слід також враховувати критерій суб'єктивності, щоб забезпечити системність навчання.

Критерій актуальності теми сучасних текстів стосується спрямованості вибору теми, що відповідає інтересам студентів. Однак не завжди вдається врахувати інтереси всіх студентів, оскільки в студентську групу можуть входити люди з кардинально різними поглядами, смаками чи захопленнями. Отже, стимулом їх пізнавальної мотивації має бути актуальність теми. Слід зазначити, що теми, пов'язані з загальнолюдськими цінностями, вічними проблемами (тема кохання, дружби, вірності, людяності, патріотизму тощо), є позачасовою актуальною. Аналіз поточного дослідження показує, що актуальні теми XXI. Століття, наприклад, участь у реаліті-шоу, споживання,

ісламістський тероризм тощо. Розглянувши основні критерії відбору аудіо (відео) текстів для аудіювання на уроці, звернемося до характеристик критеріїв, які ми рекомендуємо для розширеного прослуховування. Незважаючи на очевидні переваги інтенсивного слухання, умови в класі не завжди дозволяють проводити цей вид роботи на найбільш ефективному рівні. Це може бути пов'язано з тривалістю звуку та обмеженим часом уроку для повторного прослуховування; «Залежний» контекст і обмежені базові знання; Незнайомий акцент, відсутність часу на його пристосування тощо. Тому ми вважаємо умови самостійної роботи студентів четвертого року навчання оптимальними через можливість індивідуалізації процесу аудіювання. Відповідно, є три основні критерії, які студенти повинні враховувати при виборі навичок аудіювання для розширеного аудіювання: професійне покладання тексту на музику; Узгодження жанру та змісту повідомлення з уподобаннями студентів; Доступність.

Тому студенти мають підбирати професійно розмовні тексти відповідно до своїх інтересів та вподобань, що можливо, виходячи з відповідних рекомендацій (жанр, назва, обкладинка, аудіозапис, резюме, рецензії, рейтинг, автор, доповідач тощо) на сторінках відомих інтернет-магазинів. Можливість робити вибір на власний розсуд, звісно, дозволяє реалізувати індивідуальний підхід до навчання, щоб викликати інтерес. Доступність і міцність текстів для сприйняття та розуміння визначається звуковим зразком тривалістю 5 хвилин.

Одним із показників доступності є інтерес і бажання слухати й обговорювати почуте. Рівень розуміння повинен принаймні відповідати глобальному розумінню змісту, його основній події.

Р. Р. Холден (Wm. R. Holden III) стверджує, що під час інтенсивного слухання учні повинні розуміти не менше 70% інформації в тексті [63, с. 304]. Що стосується аудіо (відео) текстів, які ми проаналізували, то ми вважаємо, що всі тексти рекомендовані для широкого прослуховування, оскільки відповідають основному критерію – професіоналізму свого звучання. Тому на основі аналізу досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців ми визначили

основні критерії відбору сучасних англійських текстів для навчання аудіювання майбутніх перекладачів. Під час відбору тексту як навчального аудіоматеріалу необхідно враховувати такі критерії: професійне звучання, висока художність, репрезентативність, критерій змісту, різноманітність, доступність і практичність, актуальність тем, тематичність (для інтенсивного прослуховування); професійне звучання, відповідність жанру та змісту інтересам студента, доступність та доступність (для тривалого прослуховування). Усі відібрані нами тексти відповідають певним критеріям. Однак реалізація певних критеріїв (наприклад, критерій змісту, доступність і практичність, суб'єктивність) залежить від особливостей студентської групи та цілей навчання. Аналіз відібраних робіт показує, що показники об'єктивної складності різняться, тому необхідно заздалегідь оцінити їх доступність і доцільність для певної групи студентів, щоб підібрати відповідний матеріал, передбачити можливі труднощі та запобігти їм за допомогою спеціально розроблених вправ.

1.3 Технології та засоби навчання аудіюванню майбутніх перекладачів.

Стає очевидним, що завдяки науково-технічному прогресу ефективність використання технічних засобів зростає пропорційно розвитку високих технологій, які все активніше впроваджуються в освітній процес. За численними прогнозами темпи зростання технологій у найближчому майбутньому сповільнюватися не будуть, що дозволяє говорити про те, що інтенсивність та ефективність застосування технічних засобів навчання лише підвищуватиметься. Зростання популярності використання технічних засобів ,таких як подкасти, відеохостінги ,урипки аудіо книг ,фільмів і т.д. у навчанні іноземних мов є наслідком тих переваг, якими наділяється навчально-виховний процес, оснащений аудіоматеріалами належного типу.

З появою звукозапису як специфічного навчального засобу стало можливим:

- 1) фіксувати іншомовне мовлення для подальшого використання у відповідній навчальній ситуації;
- 2) працювати над зафіксованою промовою відповідно до будь-якого методичного задуму;
- 3) демонструвати сам об'єкт вивчення - іншомовне мовлення;
- 4) ефективно контролювати продукт мовлення учня, даючи йому як якісні, а й точні кількісні оцінки [31, с. 73].

Перше, у чому треба розбиратися сучасному викладачеві іноземної мови - це класифікація наявних на даний момент технічних аудіо матеріалів, які можна застосувати у навчально-виховному процесі. Однією з найпоширеніших класифікацій є класифікація М. В. Ляховицького. Він виділив три групи технічних засобів навчання, розділивши їх згідно з критерієм "канал надходження інформації":

- 1) фонограми (слуховий канал);
- 2) відеограми (зоровий канал);
- 3) відеофонограми (зоровий та слуховий канал одночасно) [32, с. 69].

Крім класифікації варто ознайомитися і з їх основними можливостями, щоб грамотно підібрати той чи інший засіб відповідно до цілей і завдань самого заняття. Кожна з перерахованих вище груп має свої особливості.

Навчальний процес, який характеризується широким та кваліфікованим застосуванням технічних засобів навчання, набуває наступних переваг:

1. Створення штучного іншомовного середовища. До появи технічних засобів навчання ілюзія знаходження в іншомовному середовищі створювалася найчастіше за допомогою засобів зорової наочності та запровадження деяких умовностей (наприклад, вербально вводилися ситуації, що подумки переносять учнів у країну мови). Технічні засоби, зокрема, фонограма, яскраво і наочно демонструють основний компонент іншомовного середовища - іншомовне мовлення. Створення штучного іншомовного середовища, інакше умовно-комунікативної ситуації, у процесі навчання

іноземних мов є одним із проблемних питань сучасної методики. З ним насамперед пов'язана реалізація масового навчання аудіювання та говоріння.

2. Розширення діапазону аудіювання. У процесі навчання студенти часто настільки звикають до голосу свого викладача, що губляться, почувши голос іншого. Технічні засоби дозволяють використовувати наступний спосіб для розширення діапазону аудіювання: студенти тренуються у виконанні вправ на основі аудіоматеріалів різних типів, тобто мови, представлені чоловічими, жіночими та дитячими голосами з різними віковими характеристиками носіїв.

3. Продовження часу перебування в іншомовному середовищі. Інтенсивне використання аудіоматеріалів значно підвищує ефективність форм навчальної роботи, призначених для посилення усної іншомовної практики. Продовження часу досягається різними шляхами: переглядом кінофрагментів іноземною мовою, прослуховуванням спеціально підготовлених записів радіопередач, виконанням звукових домашніх завдань тощо.

4. Інтенсифікація навчального процесу. Навчальний процес інтенсифікується внаслідок широкого впровадження аудіоматеріалів, що сприяє щільнішому вживанню за одиницю часу автентичної мови в аудіозаписі. Завдяки цьому пропускна здатність слухового каналу значно збільшується. Крім того, мовна пам'ять та мовленнєва увага стають набагато міцнішими і вибірковими.

5. Придбання зафіксованою мовою нових якостей. Фонограма, будучи промовою, зафіксованою у просторі, отримує низку особливостей, не властивих звичайної промови: незмінність звучання, можливість багаторазового повторення, зразковість, можливість фрагментації записи і проведення вимірів звучить промови. 6. Раціоналізація форм навчання. З появою технічних засобів навчання з'явилися й такі ланки навчального процесу, у яких звукотехнічні засоби можуть певною мірою успішно замінити викладача. Наприклад, при відпрацюванні на занятті якогось звуку викладач може включити фонограму, за якою повторюватимуть студенти, а сам у цей час зосередити свою увагу на сприйнятті правильності вимови [34, с. 6-13].

Магнітофонний навчальний запис нині є найпоширенішим засобом слухової наочності. Однак, не слід забувати про певну обмеженість аудіозапису, а саме - відсутність зовнішньої сторони природного мовлення: міміки, жестів, рухів.

Широкі можливості надають аудіовізуальні засоби: кіно, навчальне телебачення, відеозаписи, які мають великі переваги в порівнянні з фонозаписами, де відсутність зорової наочності заважають сприйняттю мовної мови.

Відеофільми, кінофрагменти використовуються з метою інтенсифікації навчального процесу та надання йому максимальної комунікативної спрямованості. Вони створюють додаткове мовне середовище та відтворюють мовну ситуацію звуковими та зоровими засобами. За короткий проміжок часу, відведений на перегляд відеосюжету або відеофрагменту, учень отримує великий обсяг інформації відразу двома каналами: зоровому і слуховому. Зоровий ряд допомагає краще запам'ятати мовні структури, розширити словниковий запас та стимулює розвиток мовних навичок та навичок аудіювання.

На початковому етапі навчання кадри відеосюжету мають бути однозначними, щоб увагу учнів сконцентрувати не так на самому сюжеті, але в конкретних предметах і ситуаціях. У міру ускладнення досліджуваного матеріалу ускладнюються самі завдання. Вони набувають характеру комунікативної спрямованості, наприклад, переказати фрагмент або розповісти про своє ставлення до побаченого. З'являється можливість роботи в парах по запитально-відповідній системі, що імітує спілкування та розвиває мовні вміння.

Описані вище особливості застосування технічних засобів навчання дозволяють зробити висновок, що сучасне навчання іноземної мови виявляється неможливим без широкого використання аудіоматеріалів різного типу. Однак, поряд з усіма перевагами застосування технічних засобів при навчанні аудіювання, існують деякі недоліки. Аудіювання як частина

двостороннього мовного обміну інформацією за інших рівних умов легше, ніж його варіант одностороннього прийому інформації з різних джерел відтворення аудіозапису. Розуміння інформації при двосторонньому спілкуванні полегшується наявністю багатьох зовнішніх факторів: вираз особи, міміка та інші прояви емоційного стану мовця та його ставлення до викладених та одержуваних відомостей. Одним з факторів, що полегшують сприйняття мови, є те, що аудіювання в ході двостороннього мовного спілкування здійснюється одночасно з говорінням. У зв'язку з цим значно зменшується навантаження на слухові аналізатори та процес аудіювання стає менш стомлюючим. Крім цього (і це дуже важливо), у разі будь-яких неясностей у сприйнятті змісту висловлювання, співрозмовник завжди може у тій чи іншій формі запросити додаткову інформацію. Ці фактори відсутні при відтворенні промови, записаної за допомогою технічних засобів. Безперечно, все це необхідно враховувати в практичній роботі, але не слід думати, що відсутність згаданих факторів є недоліками технічного звуковідтворення. Швидше навпаки, як показують спостереження, студенти, які мають гарні навички аудіювання, відтвореного мовного матеріалу за допомогою технічних засобів, як правило, не відчують труднощів при сприйнятті живої іншомовної мови з нормальними психоакустичними характеристиками. Тому можна вважати, що аудіювання є одним із засобів подолання психологічного бар'єру при мовному спілкуванні іноземною мовою, особливо якщо для формування та вдосконалення його навичок використовувалася мова, записана та відтворена за допомогою технічних засобів навчання [33, с. 53-54]

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В АУДІЮВАННІ

У попередньому розділі обґрунтовано теоретичні передумови навчання майбутніх перекладачів аудіювання . Наступним кроком є розробка відповідної методики, яка базується на визначених теоретичних положеннях. Із цією метою слід обґрунтувати критерії відбору сучасних аудіовізуальних методів у звукозаписі, здійснити цей відбір; визначити етапи формування аудитивної компетенції(АК), запропонувати систему вправ, які сформовані на відібраному матеріалі, а також модель організації навчання з формування аудіювання майбутніх перекладачів із використанням відео- та аудіоматеріалів.

2.1 Етапи формування англomовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів

Методика роботи з аудіо текстом. Для ефективного навчання аудіювання важливим є вибір аудіотексту. Існує ряд вимог до текстів для аудіювання: виховна цінність, цікавий сюжет, інформативність, значимість і достовірність фактів, відповідність віковому рівню розвитку учня та конкретним цілям навчання на різних етапах, автентичність тексту. (Під автентичними текстами розуміють тексти, «які носії мови продукують для носіїв мови, тобто оригінальні тексти, що створюються для реальних умов, а не для навчальної ситуації» (Халєєва І.І.).

Метою занять з аудіювання ІМ є освіта та розвиток здатності розуміти зміст і значення віддалених аудіо- та відеоповідомлень, вміння формулювати та висловлювати своє ставлення до інформації, яку чуєте під час інтерактивного спілкування. Тому одним із важливих завдань нашого дослідження є розробка ефективної системи вправ, спрямованої на розвиток слухових навичок, накопичення різноманітних знань, формування навичок, засвоєння необхідної інформації, розширення слухового досвіду учня і, як

наслідок, вирішення проблеми аудіювання формування компетентність добавок.

У нашому дослідженні ми будемо дотримуватися традиційних національних та міжнародних точок зору при роботі з аудіоматеріалами. Як відомо, основними фазами роботи з аудіотекстом є фази дотексту, тексту та післятексту. Аналіз академічної роботи зарубіжних вчених показує, що найважливішою сучасною тенденцією в практиці навчання аудіювання є збалансований підхід:

- 1) інтенсивне та розширене слухання [64, С. 303; 66, с. 3; 67, с. 98];
- 2) розвиток навичок аудіювання «зверху вниз» і «знизу вгору» [65, С. 4; 66, с. 3; 67, с. 132];
- 3) непряме та безпосереднє слухання [67, с. 189];
- 4) Практика аудіювання та навчання, щоб слухати більш ефективно [68, с.110; 67, с. 270];
- 5) увага до результату, «продукту» слухання (слухання, щоб вчитися) і самого процесу (навчання слухати) [68, С. 117; 67, с. 3];

Своєрідність аудіотекстів, особливо відеотекстів, обумовлює необхідність визначення особливостей роботи з ними на кожному етапі, уточнення підетапів та визначення груп вправ, що відповідають відповідним цілям. Також вважаємо за доцільне врахувати зазначені сучасні тенденції при розробці системи навчання розвитку адитивної компетентності за допомогою аудіо- та відеотекстів.

Як вітчизняні, так і зарубіжні методисти традиційно пропонують розбити роботу над текстом на три етапи:

- 1)до прослуховування, дотестовий етап (*pre-listeningstage*),
- 2)під час прослуховування, текстовий етап (*while-listeningstage*),
- 3)після прослуховування, післятекстовий етап(*post-listeningstage*).

Тобто: 1) попередній інструктаж та попереднє завдання,2) процес сприйняття аудіоповідомлення,3) завдання, що контролюють розуміння.

Дотекстовий етап. Попередня інструкція створює мотиваційну та організаційну установку, мобілізує на активну роботу. Вона включає формулювання завдання, пояснює шляхи його виконання, орієнтує у труднощі, іноді показує форми перевірки розуміння. Від первинної установки залежить міра мотивації слухачів, отже, і відсоток засвоєння змісту. Крім посилення мотивації та формулювання установки на первинне прослуховування, вчитель повинен зняти можливі труднощі. Мотиваційна установка показує учням, потім звернути увагу, які виникнуть проблеми і як у зв'язку з ними організувати свою роботу. Завдання вчителя мотиваційною установкою настроїти інтерес студентів до майбутньої форми роботи.

Найбільш типові установки-завдання для цього етапу роботи з текстом:

- -обговорення питань/затверджень до прослуховування.
- здогад за заголовком/новим словам/ілюстраціям.прогнозування можливого змісту тексту за першим реченням;
- -презентація допомоги (вербальна: ключові слова, початок ,план, запитання; наочна/невербальна: малюнки, схеми, карти тощо);
- усунення труднощів (лінгвістичних/лінгвістичних: фонетико-лексико-граматичних та змістовних) цього тексту;
- короткий виклад основної теми викладачем, введення тексту в проблематику.

На дотекстовому етапі є три важливі моменти: вступна бесіда, усунення труднощів і презентація інсталяції. Якщо аудіювання є метою навчання іншого виду мовленнєвої діяльності, переважно говоріння, то ці пункти є обов'язковими, і від того, наскільки уважно під час підготовки та проведення етапу, залежить успіх студентів[36, с.121].

Основна мета підготовчого етапу — підготувати учнів до аудіювання, спрямувати сприйняття учнів у потрібне русло, сформулювати «Горизонт очікувань слухання», передбачити зміст звукових повідомлень, частково усунути проблеми зі слухом. Враховуючи складність слухового сприйняття та його значну тривалість, вважаємо, що підготовчий етап, який дає змогу

адекватно підготуватися та адаптуватися до сприйняття аудиторської компетентності, має включати як аудиторну, так і позакласну роботу. Відповідно, ми поділяємо цю фазу на дві підфази: *підготовчо-розвивально-мотивуючу та орієнтуючо-мотивуючу*.

Метою *підготовчо-розвивальної підфази* є самостійна підготовка учнів до аудіювання, яка полягає у виконанні пізнавально-пошукових вправ для активізації фонових знань, ознайомлення з необхідним предметом, лексикою тощо, що має враховувати фазу аудіювання, специфіку аналізу об'єктивної складності вчителя та передбачення можливих проблем, які можуть виникнути в процесі аудіювання, допоможуть розробити вправи, які готують до успішного сприйняття. Ця позааудиторна робота студентів необхідна для економії часу на відпрацювання аудіювання на уроці.

На підрівні *орієнтаційної мотивації* створюються умови, щоб зацікавити студентів темою, створити «горизонт очікувань слухання» перед слуханням, сенсibilізувати ключ до семантичного розуміння лексики. Завдання вчителя — спонукати учнів полегшити аналіз існуючих орієнтирів і спрямувати сприйняття учнів у відповідне русло, налаштувати учнів на правильні очікування, що значно полегшує розшифровку інформації на слух. У цій вправі можуть допомогти такі вправи, як обкладинка, назва, жанр, ім'я автора, рейтинг, анотація, рецензії, цитати, нагороди тощо.

Етап під час прослуховування- пред'явлення тексту. О. Ю. Захарова стверджує, що тренування аудіювання насамперед зводиться до процесу аудіювання в інтенсивному характері аудіювання, якому не можна заперечити, оскільки власне слухання відбувається лише у фазі аудіювання. Текст [69, с.125] . Тому на цьому етапі слід запропонувати вправи, які не відволікають від аудіювання, а, навпаки, забезпечують візуальну та словесну підтримку.

Основне завдання вчителя – допомогти учням досягти високого рівня розуміння, обговорюючи правильні/неправильні відповіді після кожного прослуховування. За словами І. П. Задорожної, для підготовки майбутніх перекладачів іноземної мови важливим є глобальний, детальний та критичний

рівень розуміння.) [55, С. 298]. Як відомо, визначені в методиці види аудіювання (вибіркове, глобальне, детальне, критичне) співвідносяться зі ступенем повноти й точності розуміння (фрагментарне, глобальне, детальне, критичне) [55, С. 298]. Зрозуміло, що рівень критичного розуміння може бути досягнутий лише при повному і точному розумінні повідомлення, тому, на нашу думку, основна фаза має включати дві підфази: класну та незалежне слухання, яке триває більшу частину часу. повідомлення, а також ступінь страху учня. Слухове аудіювання має на меті забезпечити розвиток і вдосконалення глобальних і детальних навичок аудіювання. Втручання вчителя під час тону фактично неможливе. Студенти самі вирішують, які стратегії використовувати [70, с. 172]. Зауважте, що до четвертого курсу студенти мають достатній словниковий запас і різноманітні стратегії аудіювання, щоб допомогти їм подолати труднощі. Перше прослуховування спрямоване на глобальне розуміння.

Розуміння загального сюжету/ситуаційного контексту, тем аудіо- та відеоповідомлень. Комунікативна установка є відповіддю на питання про основний зміст. Спираючись на дослідження О. Г. Богданової, ми схильні вважати, що трьох запитань може бути достатньо для перевірки адекватності глобального розуміння [71, С. 139]. Однак ми вважаємо, що кількість запитань може бути різною і залежить від інформаційного змісту розповіді. Обговорення цих тем у парах, а потім і всією групою – це прийоми комунікативно-орієнтованого навчання. Самостійне визначення ступеню доцільності розуміння основного змісту має відбуватися у рефлексійній частковій фазі (заклучній фазі) на основі щоденника аудіювання необхідних записів, про що йтиметься далі. Якщо загальне розуміння тексту визначається трьома спеціальними запитаннями, розуміння вважається повним (100%), якщо все розв'язано правильно, як повним (67%), у разі двох розв'язаних питань як неповним або задовільним (33%), коли учень може відповісти лише на одне запитання. Неправильні відповіді на всі три запитання означають, що рівень глобального розуміння ще не досягнутий [71, С. 139]. Якщо було

чотири запитання, то правильна відповідь на кожне з них становить 25% від загального розуміння історії. Друге аудіювання — це поглиблене прослуховування тексту, під час якого досягається повне розуміння, яке перевіряється відповіддю на тестові запитання з кількома варіантами. Використання такого типу тексту пояснюється тим, що він не тільки не відволікає від аудіювання, але й забезпечує візуальну та словесну підтримку, допомагає зосередитися на довгих звуках, знімає навантаження на пам'ять.

I. П. Задорожна вказує, що недоліками таких тестів є ймовірність вгадати правильну відповідь (25 %) та те, що вони суперечать принципу комунікативних навичок [72, с 299]. Однак ці недоліки можна частково компенсувати за допомогою формули підрахунку відповідей, яка враховує виправлення здогадок, а також інтерактивної роботи після прослуховування (наприклад, обговорення відповідей у парах або групах). Для самоаналізу та самооцінки доцільно розрахувати відсоток правильного детального розуміння за відомою формулою: $FS = R - W / (C-1)$, де FS - результат, R - правильний відповідь, W – неправильна відповідь, C – кількість альтернатив [73, с. 33]. Ця формула враховує поправку для вгадування відповідей. Обчислення детального розуміння тексту слід виконувати на рефлексійній підфазі аудиторської діяльності за допомогою щоденника слухання, щоб побудувати графік успіху слухання для кожного слухача в класі. Самослухання – прослуховування в неформальній обстановці – передбачає прослуховування інформації (включаючи деякі складні чи незрозумілі фрагменти), які відповідають індивідуальним потребам кожного слухача та дозволяють критично зрозуміти повідомлення. Критичне слухання сприятиме розвитку «самостійного, критично-рефлексивного нелінійного мислення», необхідного для роботи та життя в сучасних умовах [74, С. 57]. Цей нижчий рівень має включати вправи, які спонукають учнів визначати комунікативний задум автора, виявляти головну проблему, порівнювати її з особистим досвідом тощо, тобто вправи на розвиток навичок слухання з критичним судженням та особистісною усвідомленістю. Важливість цього підрівня полягає в розумінні,

тому що тільки розуміння інформації дає можливість її засвоювати і, таким чином, використовувати в нових ситуаціях прослуховування.

При формуванні навичок аудіювання прослуховувань може бути кілька, і при цьому важливо не втратити мотивації. Новизна завдань допоможе у цьому:

1. прослухати текст і вставити пропущені слова в реченнях.

2. прослухати текст і сказати, які із запропонованих словосполучень вживалися в ньому без будь-яких змін

3. прослухати текст і сказати, які визначення наступних слів у ньому зустрічалися.

4. закінчить такі пропозиції.

5. прослухати текст і сказати, про що в ньому говорилося

6. прослухати текст і знайти еквівалент слів у паралельному стовпці.

Якщо мета цього етапу уроку - лише розвиток розуміння аудіювання, тобто аудіювання як мети навчання, то текст слухається студентами лише один раз, без труднощів і відразу після прослуховування текст перевіряється щоб зрозуміти.

Якщо організувати детальне обговорення тексту і одночасно розвивати мовленнєві навички, тобто, як було зазначено вище, аудіювання є засобом передачі іншого виду мовленнєвої діяльності, то текст подається студентам двічі.

Цікавою є точка зору зарубіжних методистів щодо можливої кількості прослуховування/передачі тексту під час заняття: передбачається, що текст може бути представлений студентам більше двох разів.

Це можна зробити, якщо текст досить великий або дуже складний для студентів. Ми найбільше наближаємось до традиційної позиції вітчизняних методистів: великий текст можна розбити на кілька частин і відповідно опрацювати частинами, а рівень тексту повинен відповідати мовному рівню учнів, крім того, текст можна адаптовано вчителем. Навряд чи доцільно презентувати текст учням більше 2 разів на уроці. У будь-якому випадку, викладач завжди повинен орієнтуватися за певних умов навчання. Текст може

бути повідомленням, описом з пізнавальною метою, цікавою зв'язною розповіддю, жартом, загадкою, тематичним повідомленням, інструкцією.

І наш останній коментар до подання тексту стосується інсталяції. Налаштування можна дати всій групі разом, можна варіювати за лініями/варіантами, при диференційованому підході можна дати різні налаштування різним студентам залежно від їхнього рівня володіння іноземною мовою. Все це, безумовно, вимагає індивідуального, нюансованого, а простіше кажучи – творчого підходу викладача до планування уроку, що, у свою чергу, вимагає додаткових витрат, часу та зусиль, але бажання отримати хороші результати.

Післятекстовий етап. Як і попередні два, включає як аудиторне опрацювання, так і позааудиторне. Навчальна робота включає інтерактивні та педагогічні нижчі рівні, а також позааудиторну роботу – навчальну та рефлексивну нижчі рівні.

Інтерактивна підфаза включає комунікативну взаємодію студентів на основі аудіювання. Мета цього нижчого рівня – поділитися своєю проекцією тексту, розвинути вміння спілкуватися, співпрацювати та взаємодіяти з іншими людьми, оскільки ці навички належать до групи ключових компетенцій XXI століття [74, с. 57] . Метою нижчого рівня є аналіз екзаменаційної діяльності, обговорення та опрацювання різних аспектів тексту, що включає вибіркове прослуховування фрагментів та читання додаткових матеріалів. Правильне розуміння почутої інформації є важливою метою навчання слуху. Проте вчені наголошують, що зосередженість на «продукті» слухання (його результату) призводить до того, що виконання вправ під час аудіювання стає перевіркою навичок слухання учнів. Тому важливо не тільки перевірити правильність/неправильність розуміння, а й дати можливість зрозуміти суть процесу аудіювання та його роль у ньому, тобто необхідно навчити учнів слухати ефективніше [75, С. 270]. На цьому етапі важливо включити вправи для розширення метакогнітивних знань учнів, які полегшать їх використання під час наступного прослуховування.

В. Вандергріфт і К. Гох розробили анкету для самооцінки метакогнітивної обізнаності процесу слуху (*Metacognitive Awareness Listening Questionnaire*), студентів на педагогічному підетапі аудиту 3 рази - початковій, середній та просунутій стадіях навчання слуху. Результати анкети заносяться в таблицю (Посібник з оцінки), потім отримані показники розраховуються, інтерпретуються та обговорюються, порівнюються з тими, на яких базується успішне прослуховування (Посібник з інтерпретації), і використовуються для створення лінійного графіка для виявлення змін. в когнітивному розвитку усвідомлення протягом певного часу.

Навчальний етап слухової діяльності призначений для виховання та вдосконалення слухової вимови, інтонації та лексичних навичок учнів. Зарубіжні науковці зазначають, що проблеми зі слухом у студентів значною мірою пов'язані з фонетичними мовними процесами (наголос, скорочення словоформ, асиміляція, вилучення, клітинка тощо), розпізнавання слів, сегментація мовного потоку тощо забезпечили б фонетичні здібності учнів. [75, с. 144].

Доведено, що знання лексики відіграє істотну роль при прослуховуванні іноземних текстів [75, С. 271]. Однак Л. Вандергріфт і Ч. Гох зазначають, що дуже часто студенти не впізнають уже відомі їм слова у зв'язній мові [75, с. 271]. Нездатність розпізнавати відомі слова на слух свідчить про нездатність сегментувати їх у потоці мовлення [76, с. 5], тому вчені наголошують на важливості розвитку навичок розпізнавання слів (навичок розпізнавання слів) та навичок їх сегментації (словосегментація). [75, С. 271]. Вчені виявили, що ці навички пов'язані з відчуттям швидкості мовлення [75, с. 130]. Тому, на думку вчених, швидкий темп є значною складністю через невміння розпізнавати та сегментувати слова розмовної мови [75, С. 130]. Вчені пропонують розвивати мовленнєвий слух та розширювати знання про різноманітні фонологічні модифікації зв'язної мови в контексті усних текстів на завершальній (післятекстуальній) фазі роботи з аудіотекстом [75, с. 132] після вправи аудіювання з зверху вниз [75, С. 272].

Прослухавши текст і виконавши низку вправ щодо нього, можна й надалі використовувати його у розвиток навичок усній і письмовій промови. Контроль розуміння може проводитися як іноземною мовою, так і рідною мовою; традиційним шляхом чи за допомогою тестів.

Критерії оцінки розуміння змісту прослуханого повідомлення залежать передусім від цього, наскільки слухачеві вдалося реалізувати комунікативне намір, установку.

Установка слухача може бути пов'язана з розумінням основної та особистісно-значущої інформації, отриманням відомостей, що становлять цінність для практичної діяльності або для спілкування в колективі. У цьому завданні для перевірки розуміння тексту може бути трьох типів:

- завдання на розуміння змісту прослуханого;
- завдання на творчу переробку сприйнятої інформації;
- завдання на використання отриманих відомостей у спілкуванні та інших видах діяльності.

У програму дій з аудіотекстом має бути включений контроль. Перед прослуховуванням студентам слід повідомити, яким чином перевірятиметься результат розуміння: чи мають вони зрозуміти? у запропоновану таблицю, класифікувавши їх відповідно до сприйнятої інформацією. Палітра задана на контроль розуміння дуже різноманітна. Основний критерій при виборі того чи іншого контрольного завдання – мета роботи з аудіотекстом та вид аудіювання (глобальне, селективне, детальне).

Як видно із запропонованих вище невербальних методів контролю, майже половину з них можна використовувати на початкових етапах навчання. Але невербальні методи можна й успішно використовувати для середнього та старшого рівня [35, с.151].

Мовні методи, які можуть бути запропоновані щодо відпрацювання:

1. Відповідь на запитання;
2. Слухати й повторювати лише ті речення, які відповідають змісту тексту;
3. Зпитувати один одного;

4.Згоден чи не згоден з думкою;

5.Створіть речення, що не відповідають змісту тексту, і запитайте у одногрупників ;

6.Відгадайте: про кого, про яке місто, письменника, літературного героя, книги, країни йде мова; ·

7.Вибрати (з кількох запропонованих) підходящий

8.Сказавши, поясніть свій вибір;

9.Знайти заголовок до тексту; ·

10.Скласти план; ·

11.Закінченна думка речення;

12.Яка різниця між тим, що ви щойно прослухали, і тим, що ви читали раніше?

13.Чим відрізняється текст від зображення;

Переклад тексту: фронтальний, ланцюжком, попарно (різні варіанти: горизонтальний, вертикальний, змінна композиція), «сніжний ком»[37].

Робота викладача щодо навчання аудіювання:

1. Визначте конкретне завдання навчання аудіювання (найголовніше для вчителя - з'ясувати, чи є аудіювання в даному конкретному випадку метою навчання чи є засобом навчання іншого виду мовленнєвої діяльності, тобто комунікативної чи педагогічної слухання).

2. Підбір або складання тексту для аудіювання з урахуванням вимог курсу, конкретних умов навчання (найважливіша умова – рівень мови студентів) та інтересів студентів. Іноді необхідна часткова адаптація тексту вчителя.

3. Текст може бути невеликим, складатися з кількох речень і призначатися для розвитку певних слухових механізмів (слухової пам'яті, передбачення, здогадки, розуміння, розуміння тощо).

4. Аналіз можливих труднощів (лінгвістичних/лінгвістичних, змістовних) цього тексту.

5. Визначення умов викладу тексту (за допомогою ТК або безпосередньо, з голосу вчителя чи іншого голосу, зі вставленими опорами чи без опор).

6. Визначення підготовчої роботи на передтекстовому етапі з урахуванням виявлених труднощів.

7. Сформулюйте інсталяцію перед прослуховуванням і визначте, скільки разів ви почуєте текст (один або двічі, залежно від мети вчителя: аудіювання є метою або засобом навчання. Тут ми вважаємо за необхідне зазначити, що у випадку старшого етапу, а не факти тексту), тому, виходячи з вищевикладеного, особливу увагу необхідно приділити формулюванню інсталяції, оскільки від цього значною мірою залежить успішність розуміння учнями тексту.

8. Визначте способи контролю розуміння тексту: використання вербальних або невербальних методів контролю[38].

Аналіз аудіотексту новинного жанру щодо відповідності визначеним критеріям відбору аудіоматеріалів

Критерій відбору аудіотексту	Обґрунтування відповідності	Приклад з тексту
1	2	3
<i>a) структурна</i>	Інтригуючий заголовок тексту викликає інтерес слухачів	"Man's Life Saved After Tapeworm Removed from Brain"
	Об'ємне висловлювання, представлене одним оповідачем, речення містять причинно-наслідкові зв'язки, логічно пов'язані між собою за змістом та за допомогою слів-зв'язок, що допомагає прослідкувати порядок викладення матеріалу автором	... He began experiencing headaches in late August, he told a local newspaper. But Ortiz said he did not think the headaches were serious. ... The doctors saved Ortiz's life. However , the surgery also affected it

<i>б)лексична</i>	Використання специфічних термінів, фразових дієслів, ідіом	A headache and nausea, vomiting, intestinal system, to drop out of school, make sure
<i>в)граматична</i>	Більшість речень є розповідними двоскладовими у Present і Past Simple	... The story gets stranger. The larva was still alive.... .. In September, he visited a friend and his parents in another city. That is when the pain got worse....
<i>г)функціональна</i>	Характерні для публіцистичного стилю мовні засоби: а) епітети, б) експресивно-сталі сполучення, в) терміни у переносному значенні	а) a shocking cause, б) to perform an emergency operation, в) a parasite trying to ruin his life
<i>д)культурологічна</i>	Власні назви установ, організацій, центрів	The Associated Press, The U.S. Centers for Disease Control and Prevention, ABCNews, California State University in Sacramento

2.2. Система вправ для початку англомовного аудіювання майбутніх перекладачів.

З урахуванням рівнів аудитивної підготовки володіння іноземною мовою та їх особливостей визначаються групи, види та підвиди вправ, які складатимуть систему підготовки майбутніх аудиторів. Під вправою розуміємо організовану викладачем діяльність майбутніх перекладачів, спрямовану на виховання, розвиток і вдосконалення умінь і навичок [77, с

115]. Система вправ — це «ряд видів і стилів вправ, об'єднаних метою, матеріалом і способом виконання» [78, С. 189].

О.О.Сиваченко визначив вимоги до побудови системи вправ для аудіювання драматичних творів, які вважаємо актуальними для нашого дослідження:

- 1) врахування специфіки процесу аудіювання як виду мовленнєвої діяльності;
- 2) врахування жанрової специфіки творів;
- 3) спрямованість на подолання проблем зі слухом;
- 4) забезпечення розвитку навичок сприйняття та розуміння повідомлень на семантичному та смисловому рівні;
- 5) поетапна робота з текстом [51, с. 112].

Додамо, що основними вимогами до побудови системи вправ має бути орієнтація на автономну діяльність учня, спільне навчання, мережеве навчання мовної діяльності, розвиток критичного мислення та рефлексії.

З огляду на типологію вправ по суті [79, с.9] та інші критерії [51, с. 111] ми виділили такі основні види вправ для підготовки майбутніх слухових перекладачів:

- 1) комунікативні навички (комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні вправи);
- 2) спрямованість навчальної діяльності/діяльності на здобуття або виведення інформації (рецептивної, репродуктивної, продуктивної, рецептивно-репродуктивної, рецептивно-продуктивної);
- 3) ступінь керованості мовленнєвої діяльності (вправи з повним, частковим і мінімальним контролем);
- 4) наявність/відсутність опор (вправи без опор, з природними опорами, зі штучними опорами);
- 5) спосіб організації (фронтальний, груповий, парний, індивідуальний);
- 6) вид презентації (усні та письмові вправи);
- 7) Функція в навчанні (тренувальні та контрольні вправи);

8) Місце виконання (аудиторна, лабораторна та домашня робота).

Підгрупа вправ для формування лексичних та культурологічних навичок аудіювання текстів на прикладі інтерв'ю.

Pre-listening

Is Shakespeare better in plain English? (Додаток А)

Exercise 1. Мета: активувати знання з аудіювання, розвивати вміння сприймати мовлення.

Завдання: *Answer the questions about Shakespeare's works to understand the interview better.*

1. Have you ever read Shakespeare's plays? What are they?
2. Have you ever watched Shakespeare's productions? Where was it?
3. How much can you understand reading the original Shakespeare's language?
4. What is the Globe?

Exercise 2.

Мета: За допомогою вправи усунути лексичні труднощі.

Завдання: *To understand the interview better, focus on the key words of the audio text by matching the words with their explanation.*

HINTS: commission – комісія; plain – простий; globe – глобус, земна куля; strike – страйк; multifarious – різноманітний; pace – темп

1	commission	A	easy, simple
2	plain	B	various
3	globe	C	tempo
4	strike	D	world
5	multifarious	E	impress, affect
6	pace	F	a sum of money paid to writers for their work

Exercise 3. Мета: перевірити лексичну готовність студентів до аудіювання.

Завдання: *Your ability to comprehend the audio message depends much on the stock of words you know and are able to differentiate. Match the parts of word combinations you are going to hear in the interview.*

1	plain	A	English
2	They want to	B	criticism about
3	Shakespeare is	C	the sense
4	strong	D	multifarious
5	to translate	E	of the lines
6	the speed	F	commission

Exercise 4. Мета: Допомога усунути культурлогічну проблему

Завдання: *To understand the interview better, focus on the key words of the audio text and choose the correct variant of their explanation after learning new words.*

A Shakespeare festival – Шекспірівський фестиваль

the United States – (USA) З'єднані Штати Америки

the BBC - Британська радіомовна корпорація

'Worlds Elsewhere: Journeys Around Shakespeare's Globe'-«Інші світи: подорожі навколо земної кулі Шекспіра»

Klingon – штучна мова для перекладу

Artistic Director- Художній керівник

The Royal Shakespeare Company- Королівська шекспірівська компанія

1. The BBC is....

- a) commonly known as USA
- b) a translation of William Shakespeare's Hamlet into Klingon
- c) major British theater company

2. A Shakespeare festival is

- a) a theatre organization that stages the works of William Shakespeare on an ongoing basis.
- b) the legacy and reinvention of Shakespeare across cultures

c) the executive of an arts organization, particularly in a theatre or dance company

3. Klingon is

a) the executive of an arts organization, particularly in a theatre or dance company

b) a theatre organization that stages the works of William Shakespeare on an ongoing basis.

c) is a translation of William Shakespeare's Hamlet into Klingon

4. 'Worlds Elsewhere: Journeys Around Shakespeare's Globe' is

a) the legacy and reinvention of Shakespeare across cultures

b) a translation of William Shakespeare's Hamlet into Klingon

c) a theatre organization that stages the works of William Shakespeare on an ongoing basis.

5. the United States

a) major British theater company

b) country primarily located in North America

c) the legacy and reinvention of Shakespeare across cultures

6. Artistic Director is

a) the legacy and reinvention of Shakespeare across cultures

b) a translation of William Shakespeare's Hamlet into Klingon

c) the executive of an arts organization, particularly in a theatre or dance company

7. the Royal Shakespeare Company is

a) a theatre organization that stages the works of William Shakespeare on an ongoing basis.

b) the executive of an arts organization, particularly in a theatre or dance company

c) major British theater company

Exercise 4.

Мета: Допомога розпізнавати відповіді за ключовими словами з питань.

Завдання: *The faster you predict the question of the interviewer, the more prepared you are for the further interpreting. Read some questions asked in the interview. What are the possible answers to the questions?*

1. What was the first language that Shakespeare's plays were translated into?
2. What does that famous Shakespeare line actually mean?
3. Are there many translations of Shakespeare?
4. Where was a production of the Shakespeare play, Merchant of Venice, by the Artistic Director of the Royal Shakespeare Company, Greg Doran, done?

While-listeningstage

Exercise 6.

Мета: навчити зосереджувати увагу на змісті аудіоінформації.

Завдання: *While listening to the speaker, interpreters must be able to elicit all the necessary and essential information they need. Look through the following statements. Then listen to the interview and tick those ideas which you hear.*

1	The English in Shakespeare's work is not quite difficult to understand.	
2	Due to a Shakespeare festival in Oregon in the United States Shakespeare's works will be easier to understand.	
3	Social media and academics support the idea of translating Shakespeare into plain English.	
4	Andrew Dickinson says that Hamlet has been translated into Klingon.	
5	Andrew has travelled a lot for his new book.	
6	Hamlet has been turned into a science fiction TV series.	
7.	The author of 'Worlds Elsewhere: Journeys Around Shakespeare's Globe' Andrew Dickinson has been commissioned to translate Shakespearean English into plain English.	

Post-listeningstage

Exercise 7. Мета: розвивати вміння використовувати стратегії запам'ятовування на основі нових лексичних одиниць.

Завдання: *One of the significant skills the interpreter should acquire is their ability to relate the key words and phrases from the audio message with the*

ideas the interviewee is trying to express. Using the words and phrases given below, make up and write down 5-6 true sentences based on the interview.

Multifarious	
the globe	
plain	
English	
social	
media	
to do production	

Exercise 8. Мета: розвивати вміння висловлювати власні думки.

Завдання: *In writing, express your own opinion on the following issues related to the interview.*

1. Do you think that the English in Shakespeare's work is quite difficult? Why? What is taken into account?
2. Why do you think the writers have been commissioned to translate Shakespearean English into plain English?
3. In your opinion, was translating Hamlet into Klingon senseless?
4. What do you think is more important: the poetry of the words or the sense?

Підгрупа вправ для формування лексичних навичок аудіювання текстів різних жанрів на прикладі інтерв'ю. (Додаток Б)

Pre-listening activities

Exercise 1. Мета: розвивати вміння уважно слухати, орієнтуватися в ситуації спілкування.

Завдання: *Answer the questions about visiting a theatre.*

1. What kind of problems can you face being inside a theatre?
2. What is "an interval"?
3. What artistic tricks can be offensive for the audience?

4. Why is flash photography not allowed during a performance?

Exercise 2. Мета: допомогти уникнути лексичних труднощів, навчити підбирати синонімічні вирази.

Завдання: *Match the following phrases from the announcement with synonyms*

- 1) to be let from smb's seat - бути звільненим з чийогось місця
- 2) scenes of adult nature - сцени поза дитячого віку
- 3) artistic - артистичний, художній
- 4) integrity - цілісність
- 5) offensive - наступальний

1) to be let from smb's seat	a) creative skill
2) scenes of adult nature	b) entirety, wholeness
3) artistic	c) provocative
4) offensive	d) to be fired
5) integrity	e) with an adult character

Exercise 3. Мета: утримувати в пам'яті декілька лексичних одиниць із наступним їх відтворенням.

Завдання: *To develop your memory skills, and with the aim to create acoustic images in your imagination, listen to the set of words and phrases, then repeat them as quickly as possible without changing the order.*

Emergency, the alarms, an interval, tonight's performance, scenes of an adult nature.

Exercise 4. Мета: допомогти уникнути граматичних труднощів та сформувати навик побудови речення.

Завдання: *For the interpreter, it's very important to build grammatically correct sentences. Read the sentences with the jumbled words. Rearrange the words to make the sentences sound as the announcement. You have four minutes to do the exercise.*

1. I turned ask that mobile would all telephones are off.
2. performance Tonight's contains nature of an scenes adult.

3. performance First include an will interval.
4. smoked Cigarettes be on for will stage of artistic reasons integrity.
5. is photography not auditorium permitted Flash in the.
6. any emergency event of In the sound the alarms will.

While-listening activities

Exercise 5. Мета: розвивати вміння вилучати інформацію з аудіотексту.

Завдання: *Listen to the announcement and complete the notes as you listen.*

Write no more than two words and/or a figure for each answer.

Name of the Art Center	1.
In emergency case	– the alarms 2.... – the audience will be 3..... their seats
Duration of the interval	4. ..
The performance contains	5. scenes that are
Cigarettes are smoked	To create 6. ...

Post-listening activities

Exercise 6. Мета: розвивати вміння відтворювати деталі повідомлення по пам'яті, враховуючи граматичні і лексичні зв'язки між частинами аудіоповідомлення, увагу, спостережливість.

Завдання: *Fill in the script of the announcement with 1-2 words. Listen to the recording once again and cross-check your notes. Correct the mistakes.*

Welcome to G2, the 1.Center! In the event of any 2.....during tonight's performance the alarms will sound and you'll be let from your 3..... First performance will include 4.....of 10 minutes. Please be aware that tonight's performance contains 5..... of an adult nature that some may find 6.and that cigarettes will be smoked on stage for reasons of 7.....We would like to remind you that 8.photography is not permitted in the auditorium.

I would ask that all mobile telephones are 9.....

We hope you enjoy this performance in.....

Підгрупа вправ для формування лексичних та граматичних, та соціо-культурних навичок аудіювання текстів. (Додаток В)

Elizabethan Theatre

Pre-listening activities

Exercise 1. Мета: допомогти уникнути лексичних труднощів, розвивати вміння студентів прогнозувати майбутню інформацію в тексті.

Завдання: *You are going to watch a video lecture about Elizabethan Theatre.*

Before you watch it think about topic vocabulary making a list of 8-10 words and phrases on the topic "Theatre".

Forexample: the work of this actor - гра цього актёра, staging - постановка scenery - декорації

Exercise 2. Мета: допомогти уникнути лексичних труднощів, стимулювати процес задалегіть прогнозувати значення незнайомих слів, словосполучень.

Завдання: *The words and phrases given below are taken from the lecture you are going to watch. Match each word with the correct definition to be familiar with the topical vocabulary.*

1	Penny-stinkers or groundlings	A	a round brown hard-shelled nut that is the edible fruit of the hazel
2	A brawl	B	a decorative sunken panel in a ceiling
3	hazelnut	C	those who for the price of a single penny could stand in the yard or the area in front of the stage and watch the play
4	A pit	D	a decorated cover, often made of cloth, which is placed above something such as a bed or a seat
5	A canopy	E	a rough or violent fight
6	A coffer	F	an area reserved or enclosed for a specific purpose

Exercise 3. Мета: навчити заздалегідь прогнозувати зміст подальшої інформації у тексті, уникнути лексико-граматичних труднощів, розвивати соціокультурний напрямок.

Завдання: *The structure and atmosphere in the Elizabethan theatre was different in comparison with the modern theatre. Try to continue the sentences predicting the information and describing the parts of the theatre, the atmosphere inside the place, the people performing on its stage. Make use of the essential vocabulary.*

1. The audience sat
2. The atmosphere in the pit was
3. Orange girls made their way through the crowd selling
4. Audience members talked freely to
5. The stage itself was raised and partially covered
6. Gold leaf decorated the edges of the
7. Traps were cut into the floor at this stage to
8. The back wall of the theater was
9. Musicians were also positioned here to

While-listening activities

Exercise 4. Мета: вчити прогнозувати зміст лекції під час перегляду відео сюжету із вимкненим звуком, спираючись на написи і заголовки подані на екрані, вчити використовувати компенсаторні та комунікативні стратегії.

Завдання: *Watching a video lecture with the sound off will contribute to your better and quicker understanding of the message. Watch the video about Elizabethan Theatre with the sound off. While watching it, mind the headings, notices, headings and captions presented to you on the screen, make use of the photos, pictures, graphs too. Make notes of the data you've understood.*

Exercise 5. Мета: розвивати вміння виділяти і записувати ключову інформацію лекції, розвивати здібності до синхронізації слухового сприймання з веденням нотатків.

Завдання: *Watch the lecture with the sound on and compare the information you are listening to and watching with the guesses you've done before.*

Write down the most important information making use of the short forms of the words and phrases you define as essential. Make use of the short and contracted forms given to you in the section "Supplementary material".

--Names of the theaters: --Parts of the theater:

Post-listening activities

Exercise 6. Мета: вчити концентрувати увагу студентів на головному змісті відео.

Завдання: *You are already familiar with the Elizabethan Theatre and some of its peculiarities. Decide if the statements agree with the information you've heard and watched. Choose "Так" if the statement agrees with the given information, "Hi" if the statement contradicts the message.*

1	Shakespeare was the only famous playwright of that time.	Hi
2	The names of the most famous public theaters were too sophisticated.	Hi
3	The theatre couldn't be darkened and protected from the weather.	Так
4	A flown flag indicated there was a performance on that day.	Так
5	The most expensive seats were at the top.	Так

Exercise 7. Мета: навчити відтворювати текст відео використовуючи стратегії запам'ятовування.

Завдання :

Match the parts of the sentences in the left column with the right answer in the right column.

1	The audience sat	A	providing music throughout a play.
2	The atmosphere in the pit was	B	by a kind of canopy known as the heavens.

3	Orange girls made their way through the crowd selling	C	more like a modern baseball game.
4	Audience members talked freely to	D	ceiling coffers.
5	The stage itself was raised and partially covered	E	each other and to the actors.
6	Gold leaf decorated the edges of the	F	also brightly painted.
7	Traps were cut into the floor at this stage to	G	in three levels.
8	The back wall of the theater was	H	allow for certain appearances or disappearances, for example, ghosts or fairies.
9	Musicians were also positioned here to	I	snacks, oranges, hazelnuts, wine, beer, sometimes themselves.

Підгрупа вправ для формування лексичних та культурологічних навичок аудіювання текстів на прикладі інтерв'ю. (Додаток Г) Going to Kenya

Pre-listeningstage

Exercise 1. Мета: активувати знання з аудіювання, розвивати вміння сприймати мовлення.

Завдання: *Answer the questions about President Barack Obama to understand the interview better.*

1. Have you ever heard about Barack Obama? Who is he?
2. Have you ever watched others interview with ex-President?
3. What facts from the life of the president have you heard?

Exercise 2. Мета: За допомогою вправ усунути лексичні труднощі.

Завдання: To understand the interview better, focus on the key words of the audio text by matching the words with their explanation.

ancestral – наследственный

Her musical gifts are a kind of ancestral heritage passed to her from her grandmother.

intimidated – напуганный

Older people can feel very intimidated by computers.

summit – зустріч на вищому рівні

World leaders will meet next week for their annual economic summit.

violation – порушення

It was clear that they had not acted in violation of the rules.

to allow – дозволяти

You're not allowed to talk during the exam

funnel – воронка

After you grind the coffee, use a funnel to pour it into the jar.

1	ancestral	A	an object that has a wide round opening at the top, sloping sides, and a narrow tube at the bottom
2	intimidated	B	an action that breaks or acts against something
3	summit	C	an important formal meeting between leaders of governments from two or more countries
4	violation	D	to give permission for someone to do something, or to not prevent something from happening
5	to allow	E	frightened or nervous because you are not confident in a situation
6	funnel	F	relating to members of your family from the past

Exercise 3. Мета: перевірити лексичну готовність студентів до аудіювання.

Завдання: *Your ability to comprehend the audio message depends much on the stock of words you know and are able to differentiate. Match the parts of word combinations you are going to hear in the interview.*

1	a good example of...	A	by any means
2	a liberal democracy...	B allow them to move in the direction of a democracy
3	And that has continued....	C	an agenda where China, Europe, and the United States
4	they've accumulated...	D	violations taking place

5	still significant human rights	E	...in global trade
6	we can help to shape...	F	...this is Burma

Exercise 4. Мета: Допомога усунути культурно-логічну проблему.

Завдання: *To understand the interview better, focus on the key words of the audio text and choose the correct variant of their explanation after learning new words.*

- 1) the West Gate- is an indoor shopping mall located in Amarillo, Texas, USA.
- 2) Garissa University- is a public university near Garissa Town, Kenya. It is situated one kilometre northwest of Garissa Town
- 5) the Muslim world-commonly refer to the Islamic community, which is also known as the Ummah.
- 6) the International Criminal Court-is an intergovernmental organization and international tribunal that sits in The Hague, Netherlands.
- 7) the African Union Building- It is the headquarters of the African Union and plays host to the biannual AU summits.

Exercise 4. Мета: Допомога розпізнавати відповіді за ключовими рисунками, а також назваю інтерв'ю.

Завдання: *Look at the pictures and guess what the interview will be about.*

While-listening stage

Exercise 6. Мета: навчитися осереджувати увагу на зміст аудіоінформації.

Завдання: *While listening to the speaker, interpreters must be able to elicit all the necessary and essential information they need. Look through the following statements. Then listen to the interview and tick those ideas which you hear.*

1	These ideas will not be considered due to the existing problems in the field of energy	
2	Business trip to Kenya where some crimes are still being investigated	
3	The specificity of this theory has long been presented at the African summit	
4	Since it is already known about specific violations it is necessary to be present in order to give instructions on how to resolve the situation	
5	Help from other countries will always be welcomed so we want to be sure that it will be useful	
6	It is necessary to resolve the issues with China, which gave its instructions on the account of entrepreneurship and its benefit	

*Post-listening stage***Exercise**

7. Мета:

розвивати вміння використовувати стратегії запам'ятовування на основі нових лексичних одиниць.

Завдання: *One of the significant skills the interpreter should acquire is their ability to relate the key words and phrases from the audio message with the ideas the interviewee is trying to express. Using the words and phrases given below, make up and write down 5-6 true sentences based on the interview .*

our commitment to partnering	
an opportunity to focus	
going to talk about entrepreneurship	
the Muslim world	
Rooting out corruption	
is still investigating	

Exercise 8. Мета: розвивати вміння відтворювати деталі повідомлення по пам'яті, враховуючи граматичні і лексичні зв'язки між частинами аудіоповідомлення, увагу, спостережливість.

Завдання: *Fill in the script of the announcement with 1-2 words.*

Listen to the recording once again and cross-check your notes. Correct the mistakes.

- 1). Mr President, _____, to your ancestral home. Given the al-Shabaab attacks on the West Gate mall and Garissa University, I'm sure your secret service could've _____ for you to visit. But you wanted to go to Kenya.
- 2). Second, _____ between the United States and Kenya - and Uganda and other countries - in East Africa - is very strong. And part of the _____ is to continue to strengthen those _____ them more effective.
- 3). I believe that when _____, when they have a sense of control of their own destiny, then they're less _____ to the propaganda and twisted ideologies that have been _____ - particularly now being turbocharged through social media.
- 4). Rooting out corruption _____ and how government operates, making sure that regulations are not designed just to _____, but are allowing people who have a good idea to get out there and get things done.

2.3 Лінгводидактична модель формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів на першому курсі бакалаврату.

Ефективне використання розробленої нами підсистеми вправ для навчання аудіювання студентів можливе за умови чіткої моделі організації навчального процесу. Слідом за І. О. Гончар, ми розглядаємо модель навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, як послідовність навчальних дій, яка науково обгрунтована і логічно пов'язана з кінцевим результатом діяльності. Характерною особливістю такої абстрактної схеми є те, що її легко наповнити іншим навчальним тематичним матеріалом. Створюючи модель організації навчання майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою, ми спиралися на низку таких компонентів, наявність яких гарантує ефективність застосування такої моделі у вищезазначених умовах.

В межах нашого дослідження, слідом за дослідженнями вчених (Вікович, 2010; Гончар, 2010; Заболотна, 2013; Крапчатова, 2014), ми виділяємо такі компоненти розробленої моделі: принципи навчання, об'єкт, мета, суб'єкт, навчальна дисципліна, засоби реалізації, ступені навчання, поетапна реалізація моделі у межах кредитно-модульної системи навчання. Розглянемо кожний із цих компонентів окремо.

Беручи до уваги те, що розробка навчальної моделі можлива за умови урахування принципів (Писанко, 2008), для формування моделі організації майбутніх перекладачів аудіювання англійською мовою важливими є такі **принципи**: системності і систематичності, комунікативності, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, а також принцип реалізації стратегій аудіювання, який є типовим саме для нашої моделі організації навчання. Розглянемо реалізацію принципу системності і систематичності в моделі організації навчання студентів. Зауважимо, що групи вправ з аудіювання у розробленій моделі логічно пов'язані одна з одною, їх наступність є методично спланованою, забезпечуючи тим самим системність навчального процесу.

Оскільки в процесі навчання розвиваються навички іноземної мови, вважаємо за доцільне врахувати теоретико-методичні вимоги до розробки лінгводидактичної моделі розвитку навичок англійської мови. А. Маслов і Р. Мартинов трактують процес навчання як сукупність усіх лінгвістичних, методичних, дидактичних принципів, педагогічних підходів, методів організації процесу навчання та інших, необхідних для формування іншомовної компетенції, аспектів навчання, що взаємодіють. логічно і постійно змінюватися для досягнення конкретного результату такого навчання. Р. Мартинова вважає поняття узагальнених результатів навчання тотожним поняттю узагальнених цілей навчання, тобто загального очікуваного результату навчання з досягненням загальних цілей навчання. Узагальнені навчальні цілі включають конкретні цілі, вужчі за змістом, а узагальнені результати навчання - конкретні цілі, які спрямовані на конкретний результат. На основі наведених суджень ми розуміємо навчання, зокрема процес формування володіння англійською мовою на слух, як сукупність дидактичних, методичних та лінгвістичних компонентів навчання, а також підходів, принципів і методів формування такої компетентності формування високого рівня цієї компетентності. Ми розглядаємо поступовий розвиток англійської мови як конкретну мету навчання. При дослідженні лінгводидактичної моделі володіння англійською мовою аудіювання дослідники виділили такі типи моделей: - модель активного навчання, за якої учні беруть участь у процесі навчання, самостійно виконують завдання та використовують рецептивно-репродуктивні та продуктивні навички та вміння;

- пасивна модель навчання, в якій учні використовують лише рецептивні здібності та навички, тобто грають роль «приймачів знань» викладача;
- Інтерактивна модель навчання, де учні та викладачі працюють разом під час навчального процесу, беруть участь у групових дискусіях, іграх тощо.

Моводидактична модель навчання аудіювання складається з мети навчання та відповідно розроблених завдань, підходів до навчання, дидактичних та методичних засад формування цієї компетентності,

процесуально-технічних компонентів змісту навчання, методів навчання. Проаналізуємо кожен структурний компонент лінгводидактичної моделі. Перший компонент – це мета і відповідні завдання. Метою дослідження є розробка теоретико-методологічної основи для тренування навичок аудіювання англійської мови. Залежно від мети формується завдання:

- Створити теоретико-методичні основи для тренування навичок англомовного аудіювання;
- вибрати навчальний матеріал;
- розробити підсистему вправ і завдань для розвитку навичок англомовного аудіювання.

Другою складовою лінгводидактичної моделі володіння англійською мовою в аудіювання майбутніх перекладачів є підходи до навчання, основні з яких ми визначаємо:

- Компетентнісний підхід, заснований на цілях навчання та орієнтований на роботу в дискурсі;
- комунікативно-активний підхід на основі оволодіння мовою шляхом занурення студентів у конкретні комунікативні ситуації;
- Комплексний підхід – це взаємодія всіх комунікативних компонентів навчання навичкам англійської мови розуміння аудіювання;
- проблемний підхід, заснований на зануренні студентів у конкретні комунікативні ситуації, що потребують вирішення;
- Аспектний підхід заснований на формуванні окремо орієнтованих частин Виховання та розвиток навчальної діяльності студентів.

Третій компонент лінгводидактичної моделі розвитку навичок англомовного аудіювання складається з двох взаємозалежних компонентів:

- Технічний компонент, який включає: професійне аудіювання та активні методи навчання;
- процесуальний компонент, що включає: тренування рецептивних, рецептивно-репродуктивних і продуктивних умінь і навичок для

розпізнавання, засвоєння, відтворення лексичних одиниць та зразків усного спілкування.

Четвертим компонентом моводидактичної моделі є відбір навчальних матеріалів на основі критеріїв відбору для розвитку навичок англійської мови при аудіюванні майбутніх перекладачів.

П'ятим компонентом лінгводидактичної моделі є розробка підсистеми вправ і завдань для формування англомовної компетенції аудіювання, яка базується на поступовому навчальному процесі формування цієї компетенції, логічному переході від рецептивних навичок до рецептивні навички, репродуктивно-продуктивні навички, види вправ і завдань на основі вищезазначених аспектів формування компетентності.

На основі теоретико-методологічних засад та складових підготовки англомовної компетенції в аудіювання майбутніх перекладачів на першому курсі бакалавра запропоновано функціональну моводидактичну модель розвитку такої компетенції.

Дана модель підкреслює розвиток компетенції англійської мови у розумінні аудіювання на основі необхідних теоретико-методичних компонентів та аспектів навчального процесу в поступовому розвитку компетенції англійської мови у розумінні аудіювання для майбутніх перекладачів з відповідним засоби навчання.

Співвідношення навчальних годин до самостійної та індивідуальної роботи становить: при денній формі навчання – 33% аудиторна робота, 67% позааудиторна. Зміст аудиторної роботи студентів у форматі конкретної дисципліни визначається програмою роботи з дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладачів. Прикладом таких матеріалів є підручник. Розробка орієнтована на викладачів усної та письмової англійської мови, які працюють зі студентами факультету іноземних мов. Метою наведеного вище посібника є надання викладачам рекомендацій щодо організації роботи учнів з формування навичок аудіювання іноземної мови під час роботи в класі та контролю рівня розвитку цих навичок. Запропоновані

автентичні звукові тексти відповідають тематиці Програми англійської мови для університетів та інститутів. Ця розробка має на меті забезпечити систематичне керівництво діяльністю в класі студентів, які виконують запропоновані вправи, щоб забезпечити ґрунтовне вивчення та розуміння почутого тексту та його обговорення. У ході аналізу наукового джерела з'ясувалося, що під самостійною роботою студента слід розуміти сплановану разом з викладачем самостійну навчальну діяльність, яку студент здійснює під методичним керівництвом і контролем викладача без його участі. безпосередня участь. Метою самостійної роботи студентів є набуття знань, формування умінь і навичок, а також набуття комплексу компетенцій, необхідних для професійної діяльності майбутніх спеціалістів.

Аудіювання є не тільки одним з найважливіших мовних навичок, він часто найменш розвинений і найважчий для учнів. Однак, оскільки аудіювання є обов'язковою умовою для оволодіння іншими видами мовленнєвої діяльності, необхідно безпосередньо працювати над формуванням навичок аудіювання на уроці та в позакласній роботі. Тому організація самостійної роботи з даного виду діяльності має особливе значення.

Самостійна робота базується на вміннях та навичках, набутих на практичних заняттях іноземної мови, тому важливо, щоб учні використовували ці вміння та навички у своїй самостійній роботі. Самостійна робота є важливою складовою та основою підготовки майбутніх спеціалістів, оскільки мета самонавчання – оволодіння педагогічною діяльністю з подальшою їх опрацюванням на практичних заняттях. Реалізація такої мети на практиці сприяє розв'язанню інтеграційних завдань – повного злиття навчання і виховання, реалізації принципу розвитку освіти, формування особистості майбутнього фахівця.

Важливо, щоб завдання для самостійної роботи студентів включали матеріали різної тривалості, жанру та стилю. І. П. Задорожна наводить такі критерії відбору аудіо- та відеоматеріалів для самостійної роботи студентів:

- Автентичність, що означає слухати носіїв мови;
- мотивуючий зміст, який полягає в цікавому сюжеті, захоплюючому змісті;
- тематичність, що полягає у відповідності темам програми;
- Інформативність, що досягається шляхом надання учням нової, цікавої, актуальної та корисної для них інформації;
- Ємність і доступність як за змістом, так і за мовою, а також за обсягом;
- мовна соціокультурна спрямованість звукового тексту (подання в тексті мовної соціокультурної інформації, тобто його обсягу та різноманітності);

Відповідно до І. П. Задорожної вважаємо, що для розвитку навичок аудіювання під час самостійної роботи учнів доцільно використовувати такі види вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні; рецептивний, рецептивно-репродуктивний, рецептивно-продуктивний; з повним, частковим, мінімальним адмініструванням; без ігрової складової; без опор, зі спеціально створеними опорами, з природними опорами; холостяка, пара. Ці види вправ мають бути спрямовані на розвиток таких слухових механізмів, як сприйняття мовлення, розвиток імовірнісного прогнозування, розвиток механізму розуміння, розвиток слухової пам'яті, встановлення логічної семантики спілкування, розвиток внутрішньої мови.

Позааудиторні години вивчення вирішують такі завдання:

- удосконалення знань, умінь і навичок, набутих на практичних курсах;
- Розширення світогляду студента;

Для досягнення цілей самостійної роботи завдання на аудіювання мають базуватися на ефективному комплексі вправ. У сучасній методиці навчання іноземних мов визначено дві групи вправ для навчання усного розуміння: підготовчі та комунікативні (усні).

У підготовчих вправах розвивається усне розуміння: 1) фонетичне, 2) лексичне та 3) граматичне.

Друга група вправ – комунікативна – проводиться з метою розвитку усного розуміння прослуханих текстів.

Тому важливим завданням викладача, який також методично керує самостійною роботою учнів, є ефективне планування та методичне забезпечення.

**Розподіл годин (аудиторна та самостійна робота) з дисципліни
«Практичний курс англійської мови» на I курсі (семестр 1–2)**

Семестр 1		
Модуль 1		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
36 годин	36 годин	72 години
Модуль 2		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
36 годин	39 годин	75 годин
Усього за семестр (147 год): аудиторна робота – 72 години самостійна робота – 75 годин		
Семестр 8		
Модуль 1		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
45 годин	27 годин	72 години
Модуль 2		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
46 годин	25 годин	71 година
Модуль 3		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
30 годин	19 годин	49 годин
Модуль 4		
Аудиторна робота	Позааудиторна робота	Усього
39 годин	27 годин	66 годин
Усього за семестр (258 год): аудиторна робота – 160 годин самостійна робота – 98 годин		
Усього за рік (405 год): аудиторна робота – 232 години самостійна робота – 173 години		

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АУДІЮВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

3.1 Організація пробного навчання

Для перевірки ефективності розробленої методики у 2021-22 навчальному році в Університеті імені Альфреда Нобеля було проведено пробне навчання серед 28 студентів I курсу, які навчалися за напрямом підготовки 035 Філологія (Переклад). Під пробним навчанням як методичним експериментом, услід за П. Б. Гурвичем, розуміємо спільну діяльність учасників експерименту та експериментатора, що організована для вирішення методичної проблеми [50, с. 39].

Експериментальна перевірка методики була проведена відповідно до таких основних фаз: 1) організація пробного навчання; 2) реалізація навчання; 3) констатація результатів; 4) інтерпретація отриманих результатів [113, с. 48].

На етапі організації навчання було визначено мету та завдання експерименту, розроблено гіпотезу, відібрано експериментальний матеріал та учасників, визначено критерії оцінювання. Метою пробного навчання була перевірка загальної ефективності запропонованої методики формування аудитивної компетентності. Для досягнення мети було визначено завдання:

- 1) визначити критерії оцінювання рівня сформованості досліджуваної компетентності у студентів I курсу, розробити відповідні матеріали;
- 2) здійснити пробне навчання на основі розробленої методики формування аудіювання із використанням ІКТ;
- 3) провести післяекспериментальний зріз для визначення досягнутого рівня після цілеспрямованого навчання аудіювання ;
- 4) шляхом обчислення та аналізу отриманих результатів за допомогою методів математичної статистики перевірити достовірність отриманих результатів.

Запропонований варіант вирішення методичної проблеми без зволікань проходить випробування в навчальному процесі й відразу ж оцінюється його ефективність.

Простота реалізації пробного навчання, легкість отримання та обробки його результатів роблять цей метод дослідження найдоступнішим для викладачів, якщо вони не володіють методикою проведення складніших методів дослідження.

Основними вимогами до рівня сформованості компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів є:

- розуміння та розпізнавання інформації зі спеціальності в ході обговорень, дебатів, доповідей тощо;
- утримання інформації у пам'яті, об'єднання фактів в загальний контекст, розуміння суті повідомлення;
- розуміння обговорення проблем загальнонаукового та професійноорієнтованого характеру;
 - розуміння повідомлення та інструкції в академічному та професійному середовищі;
- розуміння наміру мовця;
- визначання позиції і точки зору мовця тощо.

Система оцінювання є невід'ємною та ваговою складовою частиною робочої програми, оскільки вона:

- 1) надає валідні й надійні вимірники результатів навчання відповідно до цілей, завдань і змісту робочої програми;
- 2) є комунікативною та орієнтованою на вміння, і водночас не нехтує необхідності дотримуватись акуратності (правильності), чіткості й точності у мовленні;
- 3) включає в себе як поточний (протягом курсу), так і підсумковий (в кінці курсу / року) контроль;
- 4) представляє логічну рамку, для якої характерним є поступове ускладнення мовленнєвих вмінь в межах кожного модуля навчання;

5) є об'єктом постійного аналізу, оцінювання та вдосконалення.

Рівень сформованості мовленнєвих вмінь студентів оцінюється за тими ж критеріями (дескрипторами результативності), які застосовані для визначення навчальних цілей. На відміну від традиційного лінгвістично-нормативного (системно-мовного) підходу, задекларована у робочій програмі система оцінювання спрямована на визначення рівня володіння студентами мовною поведінкою.

Орієнтовна шкала вимірників для оцінювання не тестових завдань з аудіювання:

Бал	Критерії
1	Студент виконав 10% запропонованих завдань
2	Студент виконав 30% запропонованих завдань
3	Студент виконав 40% запропонованих завдань
4	Студент виконав 70% запропонованих завдань
5	Студент виконав 100% запропонованих завдань

Критерії оцінювання підготовки, активності і знань студентів під час практичного заняття:

Оцінка	Рівні навчальних досягнень	Відсоток засвоєного матеріалу
«5» — відмінно	Студент вільно розуміє прослуханий матеріал та повно і точно викладає інформацію відповідно до завдань.	100—90 % матеріалу
«4» — добре	Студент у цілому розуміє більшу частину прослуханого матеріалу і може вилучити точну і повну інформацію та успішно викласти її у відповідності із поставленими завданнями.	80—70 %
«3» — задовільно	Студент має певні труднощі з розумінням прослуханого матеріалу, сприймаючи проте не менше, ніж половину його; не може чітко вилучити точну і повну інформацію і неточно викладає її у завданнях.	60—50 %

«2» — незадовільно	Студент має труднощі з розумінням прослуханого матеріалу, сприймаючи лише його меншу частину, не може вилучити повну і точну інформацію; правильно виконує менше, ніж 50% завдань.	Менше 50 %
-----------------------	--	------------

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано. Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати. Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

3.2 Результати пробного навчання.

Результати отриманні під час етапу пробного навчання більш ширше відкривають повноцінну картину про недостатній рівень сформованості умінь аудіювання у студентів. Для отримання результатів про рівень сформованості умінь аудіювання після навчання на розробленій нами базі певних завдань було

проведено контрольне підсумкове тестування, метою якого було виявлення рівня володіння аудитивними вміннями. Студентам контрольної і експериментальної груп були запропоновані завдання, аналогічні виконаним під час основного етапу пробного навчання.

Під час порівняння отриманих даних за результатами навчання, виявлено, що після проведення пробного навчання студенти групи краще впоралися із завданням тестування, показавши більш високі результати в порівнянні з попередніми. Результати нашого дослідження представлені в таблиці 3.1. Пробне навчання проводилось на базі Університету імені Альфреда Нобеля. У дослідженні взяли участь дві групи (ЕГ 1, ЕГ 2) студентів 1 курсу спеціальності 035 Філологія (Переклад (англійська) бакалаврського рівня вищої освіти. Кількість студентів в експериментальних групах по 17 осіб у кожній групі, середній коефіцієнт навченості яких, за даними зрізу на початку навчання був таким: ЕГ1 – 0,61, ЕГ2 – 0,61.

Таблиця 3.1.

**Узагальнений коефіцієнт навченості
зафіксований в ході пробного навчання**

Група	Результати вхідного зрізу (до початку пробного навчання)	Результати вихідного зрізу (після пробного навчання)
ЕГ 1	0,61	0,76
ЕГ 2	0,59	0,73

Середній бал визначений ЕГ 1 після проведеного пробного навчання за розробленим нами комплексом вправ дорівнює 0,76 тобто зріс на 0,15, а ЕГ 2 зріс на 0,14. Такі цифри показують нам ,що рівень розвиненості вмінь аудіювання в обох групах підвищився, що, відповідно, вказує на ефективність розробленого нами комплексу завдань.

Збільшилось число студентів , у яких виріс розвиток умінь аудіювання, тому рівень студентів , рівень володіння в аудіюванні яких був незначний зменшився. Позитивні зміни підтверджують ефективність розробленого нами комплексу завдань.

Зафіксований результат дозволив нам, на узагальнюючому етапі, зробити висновок про результативність запропонованого комплексу завдань. Отже, даний результат дозволяє говорити про підтвердження висунутого нами припущення про те, що при використанні розробленого нами комплексу завдань на активізацію діяльності студентів при навчанні аудіювання, відсоток інформації, яка сприймається на слух, зростає. Таким чином, мета і завдання нашої дослідницької роботи були успішно доведені та досягнуті.

Зважаючи на той факт, що сучасна освіта спрямована на реалізацію комунікативного підходу, проблема розвитку іншомовної аудитивної компетентності є досить актуальною, оскільки аудіювання становить основу спілкування, з нього починається оволодіння усною комунікацією. Тому розробка ефективної методики формування умінь аудіювання є основою нашого дослідження. Відповідно до поставлених завдань, нами було розкрито зміст і сутність аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та проведено теоретичний аналіз проблеми формування іншомовної аудитивної компетентності студентів 1 курсу. Ми дійшли до висновків, що аудіювання належить до рецептивного виду мовленнєвої діяльності. Це процес сприйняття живого мовлення, що включає не тільки слухання, а й розуміння та інтерпретацію інформації, яка сприймається на слух. Таким чином, аудіювання є не пасивною фіксацією звукових сигналів, а активним їх перетворенням у певний смисловий запис.

Також варто зазначити, що аудіювання тісно пов'язане з іншими видами мовленнєвої діяльності, однак його відмінними рисами є те, що воно є рецептивним та реактивним видом мовленнєвої діяльності, що реалізує усне безпосереднє спілкування; форма перебігу процесу аудіювання - внутрішня, невиражена, його продукт – це умовивід, а результат – розуміння сприйнятого змісту повідомлення.

Навчання аудіювання неможливе без урахування психологічних особливостей даного виду мовленнєвої діяльності, тому нами були розглянуті психофізіологічні механізми сприйняття і розуміння мови на слух, які

включають процеси сприйняття, впізнавання мовних образів, розуміння їх значень, процеси антиципації (вгадування) і осмислення інформації, процеси групування відомостей, їх узагальнення, утримання інформації в пам'яті. Крім того, були розглянуті труднощі сприйняття і розуміння мови на слух, сучасні підходи та стратегії аудіювання, а також особливості і цілі навчання аудіювання на старшому етапі вивчення англійської мови (бакалаврський рівень).

Таким чином, мета нашого дослідження, яка полягає в розробці комплексу завдань, що сприяють розвитку адитивних умінь англійською мовою та апробації даної методики в умовах пробного навчання, була досягнута, що дозволяє зробити висновок про ефективність запропонованого нами комплексу вправ.

3.3. Методичні рекомендації щодо формування англомовної компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів на першому курсі бакалаврату.

Оцінка результату нашого дослідження дає нам змогу сформулювати методичні рекомендації щодо навчання аудіюванню майбутніх перекладачів. Насамперед метою навчання є запланований результат навчальної діяльності викладача та викладання матеріалу майбутнім перекладачам.

Цілі навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання формулюються як складові комплексу цілей навчання ІМ у ЗВО, зокрема втілюють досягнення практичної, розвивальної, виховної, лінгвосоціокультурної та професійної. Реалізація поставлених цілей навчання досягається за умови чіткого визначення та дотримання змісту навчання. Компоненти змісту навчання охоплюють предметний і процесуальний аспекти. Предметний аспект відноситься до знань лінгвістичного, академічного, наукового, соціокультурного і професійного характеру, а процесуальний – це власне навички й уміння використовувати набуті знання для здійснення професійно орієнтованого англомовного аудіювання текстів різних жанрів і вправи для їх розвитку.

Принципи навчання майбутніх перекладачів англійської мови збільшують змогу ефективної реалізації відповідної методики навчання аудіювання; до спеціальних методичних принципів відносяться: принципи системності і систематичності, комунікативності, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, принцип реалізації стратегій аудіювання.

Щодо ступеня навчання, зазначимо, що, у відповідності до Програми (Робоча програма «Англійська мова для перекладачів»), розроблена методика навчання аудіювання текстів різних жанрів (інтерв'ю, фрагментів лекцій, новин, оголошень) призначена для навчання майбутніх перекладачів англійської мови напряму підготовки "Філологія" ("Переклад"), які досягли рівня B2. Електронний кейс з аудіювання для студентів бакалаврату розроблений за темами, які відповідають навчальній програмі цього курсу.

Оскільки розроблена нами методика призначена для майбутніх перекладачів, особливості організації і проведення такого навчання, серед яких:

1) необхідність стимулювати автономію майбутніх перекладачів англійської мови у навчальній діяльності шляхом підтримання регулярного онлайн зв'язку зі студентами у віртуальному навчальному середовищі, а також обміну повідомленнями через електронну пошту, месенджери;

2) важливість мотивації навчання аудіювання на основному і завершальному етапах, яка зумовлена стимуляцією інтересу майбутніх перекладачів до прослуховування сучасних аудіотекстів, перегляду актуальних відеосюжетів і повідомлень англійською мовою, а також розумінням соціального значення своєї майбутньої професії.

Початковий етап навчання аудіювання майбутніх перекладачів передбачає також ознайомлення студентів із стратегічним компонентом аудіювання текстів різних жанрів, який відіграє важливу інформаційну роль, надаючи студентам знання про стратегії подолання труднощів аудіювання та способи їх успішного використання під час прослуховування текстів різних жанрів. Реалізацію змісту стратегічного компоненту на початковому етапі рекомендовано здійснювати за допомогою групової евристичної бесіди,

пояснень, заповнення аудитивного опитувальника, а також таких діяльностей "Завдання", "Тест" тощо. Під час бесіди студенти відповідають на запитання щодо труднощів аудіювання, шляхів їх подолання, а також обговорюють успішні і неуспішні спроби розуміння аудіотексту викладачем і студентами групи, наводять приклади власного досвіду прослуховування аудіотекстів різних жанрів. Така взаємодія викладача і студентів під час початкового етапу навчання аудіювання сприятиме розвитку бажання студентів самостійно долати власні труднощі аудіювання, повторювати лексичний, граматичний, фонетичний матеріал з тем аудіювання.

На основному етапі навчання аудіювання відбуватиметься розвиток вмінь усіх видів аудіювання: глобального, детального, пошукового і критичного. На цьому етапі студенти повинні відпрацьовувати мовний матеріал, аналізувати та інтерпретувати частини різних видів аудіотекстів, переглядати відеоповідомлення із відключеним звуком з метою прогнозування інформації на основі попередньо поданого лексичного матеріалу, прослуховувати повідомлення без відеоряду, розвивати специфічні аудитивні перекладацькі здібності, а також вміння використовувати стратегії подолання труднощів, пов'язаних з умовами сприймання аудіотексту, з мовними особливостями аудіотекстів.

Завданням стратегічного компоненту на основному ступені навчання аудіювання майбутніх перекладачів є перевірка готовності студентів до використання знань щодо розвитку стратегій подолання труднощів аудіювання, а також підвищення рівня мотивації студентів щодо самостійного прослуховування та виконання аудитивних вправ. Для реалізації завдань стратегічного компоненту навчальний курс передбачає ведення студентами "Щоденника аудіювання", а також самостійне складання стратегічного плану прослуховування текстів різних жанрів.

Під час завершального етапу навчання аудіювання студентів відбуватиметься удосконалення вмінь глобального, детального, пошукового і критичного аудіювання, а також розвиток стратегій подолання індивідуально-

особистісних труднощів аудіювання, вміння використовувати метакогнітивні стратегії та стратегії автономного навчання, вдосконалення специфічних аудитивних перекладацьких здібностей.

Отже, з точки зору стратегічного компоненту навчання аудіювання на завершальному етапі студентам рекомендовано заповнювати аудитивний опитувальник, визначати шляхи розвитку незастосованих чи незрозумілих для використання стратегій, а також відбирати аудіотексти зазначених жанрів і використовувати самостійно визначені стратегії роботи над цими текстами, працювати над покращенням вміння використовувати ті стратегії для подолання труднощів аудіювання, які розвинуті у них на недостатньо високому рівні.

ВИСНОВКИ

Теоретичні узагальнення та отримані практичні результати дають підстави для таких висновків:

в даній кваліфікаційній роботі було розглянуто аудіювання, як компетентність необхідна для підготовки майбутніх перекладачів. А також було досліджено процес формування компетентності в аудіюванні. Під час роботи було розглянуто теоретичні та практичні проблеми формування компетентності в аудіюванні майбутніх перекладачів і запропоновано комплекс вправ для формування вмінь аудіювання у студентів I курсу.

Теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено методику формування іншомовної комунікативної компетентності студентів мовних спеціальностей. Базуючись на основі аналізу визначено, що іншомовна аудитивна компетентність майбутніх перекладачів є важливою професійною якістю фахівців у даній сфері. Структура іншомовної компетентності включає знання, навички, уміння й усвідомленість, що є компонентами мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної компетентностей.

Перший розділ роботи присвячено дослідженню теоретичних засад формування у майбутніх перекладачів англomовної компетентності в аудіюванні на бакалаврському рівні. Виокремлено основні ознаки аудіювання, як компетентності що мають значний вплив на їх доступність та посиленість для аудіювання студентами. Уточнено чинники, які впливають на ефективність аудіювання, серед яких присутнє критичне оцінювання почутої інформації, поєднання в процесі слухового сприймання мнемічної та логіко-сміслової діяльності, класифікації й систематизації інформації тощо.

Зроблено висновок про необхідність поєднувати аудиторне та самостійне прослуховування аудіо- та відео-текстів у зв'язку із впливом різноманітних факторів на результат аудіювання. У першому розділі було розглянуто та обґрунтовано критерії відбору текстів для аудіювання. Серед них базовим є такі критерії відбору аудіотексту з погляду типу тексту:

- монологічне/діалогічне висловлювання;

- жанр монологу (оповідальний, описовий);
- кількість учасників діалогу;
- стиль викладу (розмовний чи офіційний);
- автентичний/адаптований/змодельований текст;
- відповідність мети аудіотексту та виду аудіювання;
- синтаксична структура тексту;
- логіко-композиційна структура аудіотексту.

Визначено, що формування АКА з використанням аудіо- та відео- текстів повинно здійснюватись на трьох основних етапах, які поєднують аудиторну та позааудиторну роботу: 1) підготовчий, що передбачає підготовчий підетап для позааудиторної роботи та орієнтаційно-мотиваційний підетап для аудиторної роботи; 2) основний, який включає два підетапи: аудиторне аудіювання та самостійне аудіювання; 3) завершальний, що реалізується у процесі аудиторної роботи на інтерактивному та навчальному підетапах, а також позааудиторної роботи на тренувальному та рефлексивному підетапах.

Створено систему вправ, яка базується на поетапності формування АК: вправи підготовчого етапу спрямовані на активізацію фонових знань та інтересу студентів, ознайомлення з новим предметним змістом, семантизацію лексичних одиниць, розвиток навичок контекстуальної здогадки про значення слів; вправи основного етапу мають на меті розвиток умінь глобального, детального та критичного аудіювання; вправи завершального етапу націлені на розвиток умінь інтерактивного аудіювання, аналіз труднощів аудіювання та відповідних стратегій, розширення метакогнітивних знань, ознайомлення із соціокультурною інформацією.

На основі аналізу підходів до навчання аудіювання й існуючих методик виділено основні засоби формування комунікативних навичок за допомогою аудіювання, ефективний підхід до проведення заняття, а також наголошено на важливості аудіювання у взаємозв'язку видів мовленнєвої діяльності для студентів, які здобувають професію усного перекладача з метою практичного дослідження відповідності мети і змісту навчання, пошуку шляхів мотивації,

оптимізації та активізації аудитивних умінь студентів, визначення рівня володіння аудитивною компетентістю студентів та перевірки готовності студентів до перекладу. Ефективність розробленої методики формування АК майбутніх перекладачів із використанням аудіо-та відео-текстів перевірено за допомогою методичного експерименту. Достовірність отриманих результатів підтверджено за допомогою критерію оцінювання. Доведено, що формування АК майбутніх перекладачів із використанням аудіо-та відео-текстів буде ефективним, якщо у процесі аудитивної діяльності паралельно із роботою над формуванням лексичних навичок аудіювання студенти паралельно опрацьовуватимуть матеріал, щоб досягти вдосконалення над інтонаційними і слухо-вимовними навичками.

Дослідження кваліфікаційної роботи ґрунтується на припущенні, що високого рівня сформованості у майбутніх перекладачів англомовної компетентності в аудіюванні можна досягти за умов взаємопов'язаного формування з компетентностями в читанні, використання підкастів, спрямованих на результат, поетапності процесу формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні та інформаційно-комунікаційної компетентності, виконання розробленої системи вправ із завдань. Практичне значення кінцевих результатів полягає у: здійсненні відбору навчального матеріалу та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розробці комплексів вправ, прописані методичні рекомендації щодо пов'язаного формування компетенції. Використання інформаційно-комунікаційних, мультимедійних технологій, інтернет-ресурсів для формування навичок аудіювання у студентів-перекладачів сприяє вдосконаленню змісту, методів та організаційних форм навчально-виховного процесу, забезпечуючи високий науково-методичний рівень викладання у навчанні англійської мови за професійним спрямуванням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лункін Ю. І. І знову про стилі керівника в освіті / Ю. І. Лункін // Педагогічний вісник: наук. метод. журнал. - Черкаси, 2012. - № 2 (68). – С.29-32.
2. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посібн. / за ред. В. Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. – Тернопіль: навч. книга – Богдан, 2004. – с. 384
3. KljunicX, VukovacD. P. A. (2015) A Survey on Usage of Mobile Devices for Learning among Tertiary Students in Croatia, in Central European Conference on Information and Intelligent Systems, Varazdin, Croatia [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу : https://bib.irb.hr/datoteka/781498.KljunicPl antakV uko vacCECII S2015_A_survey_on_Usage_of_Mobile_Devices_for_Leaming.pdf. - (03.05.2018)
4. Ніколаєва С. Ю. Сучасна технологія навчання іншомовного матеріалу в середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. - К, 1996. - 96 с
5. Nunan D. Second Language Teaching and Learning/ David Nunan. - Boston, MA: Heinle and Heinle Publishers, 1999. -P . 330
6. Buck G. Assessing Listening / G. Buck. - Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2001. - P. 274
7. Rost M., Candlin CN. Listening in Language Learning./ Michael Rost, Chris Candlin. - London: Routledge, 2014. - P. 296
8. Елухина Н. В. Преодоление основных трудностей понимания иноязычной речи на слух как условие формирования способности устно общаться / Н. В. Елухина // Иностранные языки в школе. - 1996. - № 4. - С. 35-47.
9. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – М.: Московский психолога-социальный институт Воронеж : НПО “МОДЭК”, 2001. - 432 с
10. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : [учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений] / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. - [3-е изд., стер.]. - М.: Издательский центр “Академия”, 2006. - 336 с.

11. Халеева И. И. Основы теории обучения пониманию иноязычной речи :автор. дис. ... д-рапед.наук. М., 1990. - 36 с
12. Руцкая Е. А., Серова Т. С. Дидактический комплекс упражнений по формированию речевых информационно-направленных навыков аудирования в устном последовательном одностороннем переводе // Языки культуры. 2011. № 4. С. 106 – 117
13. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах:[підруч. для студентів вищих навч. закл.] / [О. Б. Бігич, С. В. Гапонова, Г.А. Гринюк та ін.]; автор, кол. С. Ю. Ніколаєва. - [2-е вид.]. - К.: Ленвіт,2002. - 328 с
14. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. - док. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва.- К.: Ленвіт, 2010. - 273 с.
15. Бігич О. Б. Методика формування іншомовної компетентності в аудіюванні / Оксана Борисівна Бігич // Іноземні мови. - 2012. - № 2(70). -С. 19-30.
16. Дацків О. П. Формування вмінь аудіювання майбутніх учителів англійської мови із застосуванням драматизації / Ольга Павлівна Дацків// Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. — 2016. — №4. - С. 58 – 64
17. Колосовская И. Г. Формирование аудитивной коммуникативной компетенции в контексте современного языкового образования /И. Г. Колосовская // Актуальные вопросы повышения качества языкового образования на современном этапе: материалы Междунар. науч.-практ. конф. в 2 ч. Ч. 1. -Минск : МГЛУ, 2011. -С . 30-34
18. Namouda A. An Investigation of Listening Comprehension Problems Encountered by Saudi Students in the EL Listening Classroom/ A. Namouda //International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development. - Global Impact Factor, 2013. - P. 113-155
19. Лепьохіна М. В. Навчання аудіюванню. Опоритаблиця для подолання труднощів аудіювання [Електронний ресурс] /

- М. В. ЛепьохінаЮ. Б. Снісаревська // Проблемисучасноїпедагогічноїосвіти. Педагогіка іпсихологія. - 2012. - Вип. 37(2). - С. 76 - 8 Е Режим доступу :[http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2012_37\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2012_37(2)_14). - (30. 04. 2018)
20. Краснопера Т. В. Удосконалення навичок аудіювання як складоваефективного навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах /Т. В. Краснопера // Шляхи підвищення ефективності навчання іноземноїмови у вищому навчальному закладі : матеріали міжвузівської науковотеоретичної конференції. - Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2006. -С . 109.
21. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез. — 6-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2009
22. Сафонова, В. В. Развитие культуры восприятия устной речи при обучении иностранному языку : современные методические проблемы и пути их решения / В. В. Сафонова // Иностранные языки в школе. — 2011. — № 5. — С. 5–10.
23. Underwood, M. Teaching Listening / M. Underwood. — London, 1989. — p.117
24. Черкашина, А. И. Проблема содержания и структуры пособия по обучению аудированию иноязычных текстов по специальности (неязыковые вузы) / А. И. Черкашина. — Благовещенск : Издательство БГПУ, 2006. - 204 с.
25. Потемкина, В. А. Критерии отбора материала для навыка аудирования / В. А. Потемкина // Проблемы современной филологии и лингводидактики. — Вып. 4. — СПб., 2010. — 271 с.
26. Миролубов, А. А. История отечественной методики обучения иностранным языкам / А. А. Миролубов. — М., 2002. — 434 с.
27. Елухина, Н. В. Основные трудности аудирования и пути их преодоления / Н. В. Елухина // Иностранные языки в школе. — 1977. — № 1. — С. 36–44.28.
- Зайцева, Л. А. Требования к аудитивному материалу, содержащему неизученную лексику / Л. А. Зайцева // Иностранные языки в школе. — 1975. — № 6. — С. 44–50

29. Леонтьев, А.А. Мыслительные процессы в усвоении иностранного языка // Иностранные языки в школе. – М., 1975. – № 5.
30. Зимняя И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. М. : Просвещение, 1985.
31. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков. М.: Высшая школа, 1981. 159 с
32. Пассов Е. И. Урок иностранного языка в средней школе. М.: Просвещение, 1988. 223 с
33. Ляховицкий М. В. Технические средства в обучении иностранным языкам. М.: Просвещение, 1981. 144 с
34. 2. Ляховицкий М. В. Применение звукозаписи в обучении иностранным языкам. М.: Высшаяшкола, 1979. 135 с.
35. Nunan D. Second Language Teaching and Learning. – Boston, 1999. — 151с.
36. Елухина Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно ориентированной методики // Иностранные языки в высшей школе. 1989. — №2. — С. 121-128.
37. Зинченко П.И., Репкина Г.В. К постановке проблемы оперативной памяти // Вопросы психологии. 1964. — №6. — С.112-114.
38. Соболева Н.И. Трудности аудирования лекторской речи // Преподавание русского языка студентам и специалистам нефилологического профиля: Лингвистика и методика / Под ред. О.Д.Митрофановой. — М.: Русский язык, 1978. — 123 с.
39. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 /Київ. нац. лінгвіст. ун-т. Київ, 2007. 281 с.
40. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англійськомовних теленовін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац.ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 344 с.
41. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англійськомовною комунікативною

компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.

42. Кардашова Н. В. Роль лінгвосоціокультурної компетентності у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови. «Молодий вчений». 2017. травень № 5(45). С. 365–368.

43. Мартиненко О. Є. Методика формування англомовної компетентності майбутніх перекладачів в аудіюванні в умовах заочної форми навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2017. 387 с.

44. Мацнева О. А. Навчання майбутніх учителів розуміння англійського мовлення з національними та регіональними типами вимови): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 261 с.

45. Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 284 с. 205.

46. Шевкопляс Л. В. Формування англомовної компетенції в аудіюванні майбутніх учителів у процесі самостійної роботи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. пед. ун-т. Київ, 2017. 265 с.

47. Вдовіна Т. О. Методика навчання майбутніх учителів іноземної мови читання англійських художніх текстів: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ, 2003. 23 с.

48. Кожедуб Л. Г. Формування у майбутніх філологів німецькомовної компетенції в читанні на основі інтерпретації художніх текстів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2010. 305 с.

49. Нацюк М. Б. Відбір художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови в читанні художньої літератури. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2014. № 1. С. 249–258.

50. Рудакова Л. П. Навчання студентів розуміння соціокультурної інформації при читанні англомовної літератури у вищих мовних навчальних закладах: дис ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2004. 255 с.

51. Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 284 с. 205.
52. Смелякова Л. П. Теоретические основы отбора художественного текстового материала для языкового вуза: (на материале английского языка): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Гос. пед. ун-т. Санкт-Петербург. Санкт-Петербург, 1993. 32 с.
53. Черниш В. В. Навчання англомовного читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. пед. ун-т. Київ, 2001. 308 с.
54. Тарахова Л. Ю. Признаки классификации и критерии отбора аудиокниг в курсе обучения английскому языку на очно-заочном отделении языкового вуза. Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена. Педагогика. СПб., 2009. № 98. С. 205–208.
55. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною компетентністю в аудіюванні. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2013. № 1. С. 89–96.
56. Мацнева О. А. Навчання майбутніх учителів розуміння англійського мовлення з національними та регіональними типами вимови): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2009. 261 с.
57. Ніщик Р. О. Принципи та критерії відбору автентичних художніх фільмів і відеофрагментів для навчання майбутніх філологів англомовного говоріння з використанням фразеологічних одиниць. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Сер.: Педагогіка та психологія. Київ, 2013. Вип. 22. С. 35–45.
58. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / С. Ю. Ніколаєва та ін.; під кер. С. Ю. Ніколаєвої, М. І. Солов'я. Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2001. 245 с.

- 59.Chodak G., Suchacka G. An experiment with Facebook as an advertising channel for books and audiobooks. Information Systems Architecture and Technology: Proceedings of 37th International Conference on Information Systems Architecture and Technology – ISAT 2016 – Part I. Advances in Intelligent Systems and Computing. Cham: Springer, 2017. Vol 521. C. 221–233. DOI https://doi.org/10.1007/978-3-319-46583-8_18
- 60.BBC National Short Story Award. URL:<http://www.theshortstory.org.uk/nssp/> (Last accessed: 9.05.2018).
- 61.BBC National Short Story Award 2017. URL:<https://www.booktrust.org.uk/globalassets/resources/press-releases/pre-migration/the-bbc-national-short-story-award-2017-final-release.pdf> (Last accessed: 9.05.2018).
62. Лапина В. Е. Методика формирования социолингвистической компетенции на материале аудиотекстов (английский язык, языковой вуз): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / ГОУ ВПО «Московский госуд. лингв. ун-т». Москва, 2010. 200 с.
- 63.Holden III Wm. R. Extensive Listening: A new approach to an old problem. URL: <http://www.hmt.u-toyama.ac.jp/kenkyu/kiyo49/william49.pdf> (Last accessed: 9.05.2018).
- 64.Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education Limited, 2007. 448 p.
- 65.Goh C. C., Cross J., Miller L., Brown C., Chang A. C. S. A special issue on second and foreign language listening pedagogy and assessment. International Journal of Innovation in English Language teaching and Research [Editorial]. 2014.3(2). P. 113–119.
- 66.Schmidt A. Listening journals for extensive and intensive listening practice. English Teaching Forum. 2016. Volume 54, No 2. P. 3–11. URL:https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/etf_54_2_pg02-11.pdf (Last accessed: 9.05.2018).

67. Vandegrift L., Goh Ch. C. M. Teaching and Learning Second Language Listening. Metacognition in action. New York, London: Routledge, 2012. 315 p
68. Field J. Skills and strategies: towards a new methodology for listening. *ELT Journal*. 1998. No 52/2. P. 110–118.
69. Захарова О. Ю. Обучение аудированию аутентичных текстов- интервью учащихся старших классов школ с углубленным изучением английского языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / ГОУ ВПО «Коми госуд. пед. ин-т». Сыктывкар, 2009. 192
70. Vandergrift L. Facilitating second language listening comprehension: acquiring successful strategies. *ELT Journal*. Oxford University Press, 1999. Volume 53/3. P. 168–176.
71. Богданова Е. Г. Обучение аудированию на начальном этапе интенсивного курса (исследование учебных функций визуальных опор): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Московский ордена дружбы народов госуд. пед. ин-тиностр. яз. им. Мориса Тореза. Москва, 1984. 270 с.
72. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Київський нац. лінгв. ун-т. Київ, 2012. 770 с.
73. Frary R. B. Formula Scoring of Multiple-Choice Tests (Correction for Guessing). *Educational Measurement: Issues and Practice*. No 7. 1988. P. 33–38.
74. Обдалова О. А. Иноязычное образование в XXI веке в контексте социокультурных и педагогических инноваций. Томск: Изд-во Том. ун-та, 2014. 180 с.
75. Vandegrift L., Goh Ch. C. M. Teaching and Learning Second Language Listening. Metacognition in action. New York, London: Routledge, 2012. 315 p.
76. Goh C. C., Cross J., Miller L., Brown C., Chang A. C. S. A special issue on second and foreign language listening pedagogy and assessment. *International Journal of*

Innovation in English Language teaching and Research [Editorial]. 2014. 3(2). P. 113–119.

77. Агапова Д. В. Формирование перцептивной компетенции аудирования как компонента межличностного общения у студентов I-II курсов языкового факультета (на примере английского языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Санкт-Петербургский госуд. ун-т. Санкт-Петербург, 2004. 212 с.

78. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін.; за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

79. Склярєнко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов. Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов: збірник наук. праць. 1992. С. 9–14.

80. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Рада з питань співпраці в галузі культури. Комітет з освіти. Відділ сучасних мов / за наук. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2003. 273 с

81. Гриненко Д. В. До питання створення високоефективної нормативно-правової бази європейської іншомовної освіти у XXI столітті. Педагогіка: традиції та інновації. Харків, 2015. С. 12–15.

ДОДАТКИ

Додаток А

<p>A Shakespeare festival in Oregon has commissioned 'translations' of his plays into plain English. Of course, the language of Shakespeare's plays can be difficult, but is it a good idea to change his plays into simple English? Listen to experts talking about Shakespeare and learn new vocabulary.</p>	
<p>This week's question... What was the first language that Shakespeare's plays were translated into? a) French b) German c) Portuguese</p>	
Finn:	Hello and welcome to 6 Minute English. I'm Finn...
Neil:	... and I'm Neil. Hello. Today we are talking about Shakespeare.
Finn:	Oh yes... to be or not to be, that is the question. Whether 'tis nobler...
Neil:	Yeah. OK, thank you. Thank you very much, Finn. But what does that famous Shakespeare line actually mean, Finn?
Finn:	Yeah, well... it's quite hard to explain actually. The English in Shakespeare's works is quite difficult.
Neil:	Well, a Shakespeare festival in Oregon in the United States wants to change all of that. They want to pay writers – they want to commission – what they call 'translations' of Shakespeare's plays. Now we usually use the word translation of course to talk about changing words and sentences from one language to another. But these writers have been commissioned to translate Shakespearean English into plain English.
Finn:	So Shakespeare in easy, plain English... You know, I'm not sure I really like that idea.
Neil:	Well, you're not the only one, Finn. We will talk about that in a moment, but first, as usual, we have our quiz question and it's about Shakespeare and translation. What was the first language that Shakespeare's plays were translated into? Was it: a) French b) German or c) Portuguese

	What do you think?
Finn:	You know, I really have no idea on this one. I'm going to say b) German.
Neil:	We'll see if you're right at the end of the programme. But now we're going to hear from two Shakespeare experts speaking to the BBC. First, Andrew Dickinson. He is the author of 'Worlds Elsewhere: Journeys Around Shakespeare's Globe'.
Finn:	In his travels around the world – around the globe – did he find many translations of Shakespeare?
<p>INSERT Andrew Dickinson, the author of 'Worlds Elsewhere: Journeys Around Shakespeare's Globe'. Someone's translated Hamlet into Klingon. You know, he exists in all of these different places and all of these different forms and I suppose that what really struck me while working on my book and travelling around the world talking to people about Shakespeare is that he is so multifarious - he exists in all of these places. It feels sometimes that we in the English-speaking world are only just catching up with this.</p>	
Finn:	Shakespeare expert Andrew Dickinson, who has travelled the world for his new book and knows about many translations, even one from out of this world!
Neil:	Yes, he says someone has even translated Hamlet into Klingon. Now that's the language spoken by aliens in Star Trek, which is of course a science fiction TV series, it's not a real language.
Finn:	Let's get back to the real world, Neil. Andrew Dickinson says that what really impressed him – what really struck him – while working on his new book and travelling around the world talking about Shakespeare is that Shakespeare is so multifarious. Multifarious - that's quite a difficult word.
Neil:	Yes, it is. Well in plain English it means that there are many different types. There are many different translations, many different kinds of Shakespeare.
Finn:	He's multifarious.
Neil:	Finn! We're using plain English in this programme, like the people in Oregon who want to translate Shakespeare into plain

	English. That will make his plays easier tounderstand.
Finn:	And that's a good thing. But there has also been strong criticism about this fromacademics who study Shakespeare as well as from people on social media – onFacebook and Twitter. They think it's a bad idea.
Neil:	Our next Shakespeare expert is Greg Doran. He is the Artistic Director of the RoyalShakespeare Company. He's done productions outside Britain. Where did he do aproduction of the Shakespeare play, Merchant of Venice? Here he is talking about thedifficulty of translation.
<p>INSERT</p> <p>Greg Doran, Artistic Director of the Royal Shakespeare Company</p> <p>I think the difficulty with a translation is that it simply translates the sense and there'sa lot more going on in the language of Shakespeare's plays. I remember once doinga production of Merchant of Venice in Japan and I was asked – we were havinga new translation done - and I was asked if I wanted the translation for meaning, for paceor for poetry and that's the difficulty. You've got to find all three somehow together.</p>	
Finn.:	Greg Doran, Artistic Director of the Royal Shakespeare Company. He was doing aShakespeare production in Japan. He says that the difficulty with translation is that itonly translates the sense – it is only the general meaning. But he says that there'smore than that
Neil:	They were having a translation done and he was asked if he wanted thetranslation formeaning or for pace – that's about the speed of the lines in the play – or was thepoetry of the words important?
Finn:	And his answer was that you've got to find all three somehow together. It is not justone thing.
Neil:	He says that there is a lot going on – there is a lot happening – in the language ofShakespeare's plays.
Finn:	And so a simple translation of the words into plain English isn't really...Shakespeare. And I think it's time to answer our quiz question.
Neil:	Yes, if you remember, it's about translations of Shakespeare. What was the first language that Shakespeare's plays were translated into? Was it: a) French b) German c) Portuguese

Finn:	I said b) German, which I'll admit was a guess.
Neil:	And that is the right answer.
Finn:	Fantastic!
Neil:	Apparently Shakespeare's plays were translated into German as early as the first decade of the 17th Century. And that's all for now. Please do join us again for 6 Minute English.
Finn:	To be or not be...
Neil:	Yes, OK. Thanks, Finn.

(Taken from: <http://www.bbc.co.uk/learningenglish/english/features/6-minuteenglish/ep-151029>)

Voiceover sample

Welcome to G2, the Art Center!

In the event of any emergency during tonight's performance the alarms will sound and you'll be let from your seats.

First performance will include an interval of 10 minutes.

Please be aware that tonight's performance contains scenes of an adult nature that some may find offensive and that cigarettes will be smoked on stage for reasons of artistic integrity.

We would like to remind you that flash photography is not permitted in the auditorium. I would ask that all mobile telephones are turned off. We hope you enjoy this performance in G2.

(Taken from: <https://www.youtube.com/watch?v=8lGGUzIuBnQ>)

Додаток В**Elizabethan Theatre**

Theatre in Shakespeare's day was sophisticated, plentiful and hugely popular. Everyone from Queen Elizabeth and after her King James the First to the aristocracy to the lowliest commoner attended and appreciated the place. Theatre for Londoners of the Renaissance was an equivalent of our plays, movies, television and in YouTube all rolled into one. Shakespeare was not the only famous playwright of that time. The two whose names you should be familiar with because their fame continues to today are Christopher Marlowe who seems to have been a friend of Will's and Ben Jonson who wrote mostly comedies. Neither of these fellows was about getting into a brawl now and then. In fact, Jonson killed an actor in a duel and Marlowe was killed in a bar fight finding himself on the pointy end of a knife in the eye. As far as we know, Shakespeare confined his fights to the law courts. The playhouses that most people attended were the public theaters. There were several and the competitions for the audiences was stiff. The most famous public theaters were there straightforwardly named – The Theatre as well as The Curtain, The Rose, The Swan, The Fortune. And for our purposes the most important – The Globe. The Globe was Shakespeare's theatre and like many other public theaters it was located on the south bank of the river Thames. Although there were slight differences in the construction of Elizabethan public playhouses, they shared a great many similarities. To begin with, they were built with a circular footprint like a giant letter O. In fact, Shakespeare often refers in his plays to this wooden O. Next, there were almost entirely open air - clearly open to the elements. There was no way to darken the theatre and there was no way to protect from the weather. 287 Plays were produced during the daytime between the months of May and October, rain or shine. Companies flew a flag about the theatre to indicate there was a performance on that day. The audience sat around the outside edge at the ring in three levels. The higher up one sat the more expensive the seat was. Partly this is because the closer one was to the roof the better the cover on rainy days. But the far more compelling reason to sit higher up was that the elevation gave you a little distance from the five hundred

or so folks who for the price of a single penny could stand in the yard or the area in front of the stage and watch the play. They were less than affectionately known as the "penny stinkers". Then after 1600 as the "groundlings", a term coined by Shakespeare in reference to their resemblance to gate-mouthed fish. The atmosphere in the pit was more like a modern baseball game that we might consider to be polite audience behaviour today. Orange girls made their way through the crowd selling snacks, oranges, hazelnuts, wine, beer, sometimes themselves. Audience members talked freely to each other and to the actors. Legend has it – they sometimes threw things at the characters they didn't like. The stage itself was raised and partially covered by a kind of canopy known as the heavens. The canopy was supported by wooden pillars painted to look like marble, topped with actual gold leaf. The underside of the heavens was also brightly painted with the sun, the moon and the signs of the Zodiac. Gold leaf decorated the edges of the ceiling coffers. Traps were cut into the floor at this stage to allow for certain appearances or disappearances, for example, ghosts or fairies. The stage extended into the pit. So that the audience could surround it on three sides. The back wall of the theater was also brightly painted. The two smaller doors on the left and right allowed for entrances and exits while the centre doors could open wide to reveal a surprise. Above the doors was a balcony - perfect for the balcony scene in Romeo and Juliet. Musicians were also positioned here to provide music throughout a play. It became popular among young nobleman to sit here. So they could not only see the play but be seen themselves.

4:14 (Taken from: https://www.youtube.com/watch?v=z_cTCdkCAcc)

Going to Kenya

JON SOPEL: Mr President, you're about to fly to Kenya, to your ancestral home. Given the al-Shabaab attacks on the West Gate mall and Garissa University, I'm sure your secret service could've suggested other countries for you to visit. But you wanted to go to Kenya.

PRESIDENT BARACK OBAMA: Well, I think it is important first of all that the president of the United States underscores our commitment to partnering with countries around the world, even though we're not intimidated by terrorist organisations. Second, the counterterrorism co-operation between the United States and Kenya - and Uganda and other countries - in East Africa - is very strong.

And part of the subject of the visit is to continue to strengthen those ties to make them more effective. Third, as I wind down my presidency, I've already had a number of visits to Africa. But this gives me an opportunity to focus on a region that I have not been visiting as president, and I'm also going to have the opportunity to talk to the African Union.

So I'll be the first US president to not only visit Kenya and Ethiopia, but also to address the continent as a whole, building off the African summit that we did here which was historic and has, I think, deepened the kinds of already strong relationships that we have across the continent.

SOPEL: And you're going to talk about entrepreneurship at this summit in Nairobi.

OBAMA: Uh-huh.

SOPEL: Is there any link between security and entrepreneurship?

OBAMA: I think there is. I believe that when people see opportunity, when they have a sense of control of their own destiny, then they're less vulnerable to the propaganda and twisted ideologies that have been attracting young people - particularly now being turbocharged through social media.

And a while back, when we started looking at strategies to reach out to the Muslim world - to reach out to - developed countries, a common theme emerged, which was

people are not interested in - just being patrons- or - or being patronised. And being given aid. They're interested in building capacity.

The more we can encourage entrepreneurship, particularly for young people, the more they have hope. Now that requires some reforms in these governments that we continue to emphasise. Rooting out corruption, increased transparency and how government operates, making sure that regulations are not designed just to advantage elites, but are allowing people who have a good idea to get out there and get things done.

SOPEL: And I suppose the - you know, you famously said when you went to Africa, I think when you first became president, you know, "What we need is strong institutions and- "

OBAMA: Yes.

SOPEL: " - not strong men". You're going to Ethiopia, where there is effectively no opposition in Parliament.

OBAMA: Right.

SOPEL: You're going to Kenya, where the International Criminal Court is still investigating certain members of the government, which seems kind of hardly ideal institutions.

OBAMA: Well, they're not ideal institutions. But what we found is, is that when we combined blunt talk with engagement, that gives us the best opportunity to influence and open up space for civil society. And the human rights agenda that we think is so important. And, you know, a good example of this is Burma. Where I was the first US president to visit there.

At a time when we saw some possibility of transition, by the time I landed in Burma - it is not a liberal democracy by any means. And there were still significant human rights violations taking place. But my visit then solidified and validated the work of dissenters and human rights activists.

And that has continued to allow them to move in the direction of a democracy. So, so our view is, in the same way that I visited Russia, and in the same way that I visited China, even when we know that there are significant human rights violations

taking place, we want to make sure that we're there so that we can have this conversation and point them in a better direction.

SOPEL: Well, haven't the Chinese got there first in Africa? You're going to go to the African Union Building, which was built with Chinese money, you're going to travel along Chinese-built roads, you're going to go past endless Chinese traders on those roads.

OBAMA: Well, the - what is true is that China has - over the last several years, because of the surplus that they've accumulated in global trade and the fact that they're not accountable to their constituencies, have been able to funnel an awful lot of money into Africa, basically in exchange for raw materials that are being extracted from Africa.

And what is certainly true is that the United States has to have a presence to promote the values that we care about. We welcome Chinese aid into Africa. I think we think that's a good thing. We don't want to discourage it. As I've said before, what I also want to make sure though is that trade is benefiting the ordinary Kenyan and the ordinary Ethiopian and the ordinary Guinean and not just a few elites. And the Chinese, who then get the resources that they need. And I think that we can help to shape an agenda where China, Europe, and the United States are all working together in order to address some of these issues.

(Taken from: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-33646542>)

ALFRED NOBEL UNIVERSITY
ENGLISH PHILOLOGY AND TRANSLATION DEPARTMENT

ALINA KRUTIKOVA

**FORMATION OF ENGLISH LISTENING COMPETENCE OF FUTURE
INTERPRETERS WITH THE USE OF INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGIES**

ABSTRACT OF MASTER'S THESIS

Scientific supervisor Tetiana.Korobeinikova

Dnipro

2022

The Master's thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, list of references and appendices and devoted to the study of the development of English-listening skills of future translators. The object of this study is the communicative competence of future translators. The subject of the study is the methods used to develop English-listening competence in the process of future translators' preparation at university. It has been proved that practicing future interpreters listening comprehension skills simplifies the educational process, favors the students' readiness for their professional activity, increases their listening comprehension competence, allows the students to improve their listening skills individually at a convenient time. People generally think that professional translators must have linguistic skills. But it is not only linguistic skills are necessary for future professional activity but also the socio-linguistic knowledge in the cultures of the countries or regions concerned, including political, economic, social and ethnic differences, administrative structures, community life, literature and the arts.

The purpose of this study is to explore the process of listening as a basis of the translation process and to study the formation process of listening competence, its structure, goals, content, as well as the problems that may occur while it's developing.

The first chapter analyzes theoretical issues of the development of interpreter foreign language listening skills. The following theoretical and practical aspects that formed the basis of the methodology for English listening competence development of future translators through audio- and video-texts have been determined on the basis of recent foreign and domestic research, namely:

development of students' ability to understand texts; enhancement of their motivational readiness before listening; teaching listening and other language skills in integration; using multiple choice tests as an effective way to control listening; consideration of the context of text's stories; socio cultural competence development by means of audio-/video texts; learning effective strategies of listening; consideration of students' anxiety in formal learning contexts; the necessity of discussing short stories after their listening; note taking to help students focus their

attention and free up their working memory. On the basis of works and researches of well-known scholars on the topic “Listening competence of future translators”, the importance of listening skills as a part of communicative competence has been considered. There is a constant need to apply this skill in the real professional activities of future translators. Listening is one of the most difficult types of activity to master, as listening is an active verbal and cogitative process.

It is determined that the basic mechanisms and processes which take part in listening are cognitive processes (perception, thinking, memory, attention), psychological mechanisms (auditory perception, inner articulation, anticipation, comprehension, working memory), mechanisms and processes of perception (emotions and feelings, imagination, apperception, figurative and associative thinking), information processing mechanisms (transcoding, equivalent replacements, compression, expansion, transformation).

The analysis of listening mechanisms and processes helped to identify the following prerequisites for listening competence development through audio-/videotexts: taking into account students’ interests, motives, development of students’ skills to analyze, process speech; psychological mechanisms.

The first chapter considers in sufficient detail the definition of what listening competence is and its peculiarities. Modern requirements for developing listening skills of future translators in higher education institutions and main methods for teaching listening have been analyzed in the theoretical chapter. Moreover, the special techniques for developing listening skills of future translators in higher education institutions have been suggested.

In the second chapter selection criteria of contemporary video/audio texts for teaching listening skills have been suggested, stages of audio/video texts listening instruction have been determined, a system of exercises and a model of the process of listening competence development through audio/video texts have been proposed.

The second chapter begins with revealing the stages of formation of English language competence in listening, that include pre-listening stage, while-listening

stage and post-listening stage. 1) pre-listening stage, which includes preparatory-developmental sub-stage for out-of-class work and orientationally-motivational sub-stage for in-class work; 2) while-listening stage, which includes two sub-stages: formal and informal listening; 3) post-listening stage, which is conducted in the process of in-class work at interactional and instructional sub-stages, and out-of-class work at training and reflexive sub-stages.

The system of exercises is based on the phased listening competence development:

- exercises of the pre-listening stage are aimed at activating students' schemata and interests, familiarizing students with a new subject matter and lexis, inferring from context;

- exercises of the while-listening stage are aimed at global, detailed, critical listening skills development;

- exercises of the post-listening stage are aimed at interactional listening skills development, analysis of listening difficulties and strategies, socio cultural information, development of sociolinguistic interpretation skills, reflection of one's own listening experience and metacognitive skills development, improvement of perception, lexical skills.

And also a linguo-didactic model of formation of English language competence in listening for first year students of the translation department is the main part of the chapter.

The third chapter describes the conduct of the methodical experiment and the experimental lessons, analyzes the obtained data, provides guidelines concerning listening competence development of future English interpreters through audio/video texts.

The third chapter of the thesis deals with the results of the experimental teaching with using of the chosen methods to develop English language competence in listening. This teaching on a trial basis was conducted at Alfred Nobel University. The study involved the students of English Philology and Translation Department

(undergraduate level). The effectiveness of the developed methodological procedure is verified by means methodical experiment.

The varied condition of the experiment was different exercise correlation at the final stage of an audio/video texts listening session. It has been proved that listening competence development through audio/video texts will be effective if during listening sessions students work on the development of their lexical, perception skills systematically. It is concluded that effective listening demands not only rich vocabulary, but also well-developed perception skills to be able to focus on information , structure. Based on the results of the conducted experiment, methodological recommendations concerning listening have been complied.

The obtained result allowed us, at the generalizing stage of the experiment, to draw a conclusion about the effectiveness of the suggested lingua didactic model of teaching. Thus, the set of tasks enhanced the students' learning outcomes, the percentage of perceived and comprehended information increased. The theoretical and practical issues of the conducted research allow us to sum up that its objectives have been successfully achieved.